

Aleksandra Kubicka

**Program nauczania
języka niemieckiego
jako drugiego języka obcego
w szkole podstawowej**

Wariant II.2

Wydawnictwo LektorKlett

Wstęp	3
1. Ogólna charakterystyka programu	4
2. Warunki realizacji programu	6
2.1. Zadania szkoły	6
2.2. Odbiorcy programu	7
2.3. Czas realizacji	7
2.4. Liczebność grupy	7
2.5. Wyposażenie szkoły	7
2.6. Wymagania stawiane nauczycielom	8
3. Ogólne cele kształcenia i wychowania	10
3.1. Wymagania ogólne podstawy programowej	11
3.2. Wymagania szczegółowe podstawy programowej	12
4. Materiał nauczania	16
4.1. Treści programowe	16
4.2. Zakres tematyczny	16
4.3. Typologia zalecanych tekstów i materiałów autentycznych	18
4.4. Materiał gramatyczny	19
4.5. Funkcje językowe	20
5. Procedury osiągania celów edukacyjnych	22
5.1. Metody i techniki nauczania	22
5.2. Strategie uczenia się	24
5.3. Projekt edukacyjny	26
5.4. Dostosowanie procesu nauczania do potrzeb i możliwości uczniów	29
5.4.1. Indywidualizacja procesu nauczania	29
5.4.2. Praca z uczniem mającym trudności w nauce języka	30
5.5. Rola języka ojczystego	33
5.6. Przykładowe scenariusze lekcji	33
6. Oczekiwane osiągnięcia ucznia	37
6.1. Poziomy biegłości językowej według ESOKJ	40
6.2. Ogólny opis biegłości językowych w zakresie poszczególnych sprawności	41
7. Kontrola i ocena wyników nauczania	48
7.1. Samokontrola i samoocena ucznia	48
7.2. Portfolio językowe	49
7.3. Kontrola bieżąca, śródroczna i roczna	51
7.4. Ocena	54
7.5. Elementy podlegające ocenie	55
8. Materiały dydaktyczne zalecane do wykorzystania prze realizacji niniejszego programu	56
Bibliografia	57

Wstęp

Koleżanki i Koledzy, nauczyciele języka niemieckiego!

Dla wielu spośród nas historia zatoczyła koło, a to za sprawą zmian zachodzących w polskim systemie oświaty, przywracających *Ustawę z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, Dz.U. z 2017 r. poz. 59* ośmioklasową szkołę podstawową. Ta nowa sytuacja nie zmienia faktu, że nauczanie języka niemieckiego w dalszym ciągu pozostaje niezwykle ważnym aspektem kształcenia ogólnego i daje możliwość pozyskania umiejętności językowych niezbędnych do komunikowania się z użytkownikami tego języka zarówno w Europie, jak i na świecie.

Wyzwania, jakim sprostać mają uczniowie, mobilizować powinny nauczycieli do stosowania coraz to nowocześniejszych metod i form nauczania w celu wyrobienia w uczniach nawyku samodzielności w zdobywaniu i porządkowaniu wiedzy, korzystania z wszelkich dostępnych jej źródeł oraz rozwijania kompetencji interpersonalnej i interkulturowej. Autonomia uczenia się i nauczania oraz różnicowanie wewnętrzne powinny stanowić priorytetowy element procesu kształcenia uczniów szkoły podstawowej.

Program nauczania języka niemieckiego jako drugiego języka obcego w szkole podstawowej wychodzi naprzeciw Państwa oczekiwaniom, opisując sposoby realizacji celów i zadań określonych w *Podstawie programowej kształcenia ogólnego* dla języków obcych nowożytnych nauczanych w wariantcie II.2.

Mam nadzieję, że niniejsza publikacja pomoże Państwu w efektywnym planowaniu procesu nauczania i kreatywnym realizowaniu założeń postawy programowej.

Życzę Państwu wielu sukcesów i dużo radości z nauczania języka niemieckiego!

Aleksandra Kubicka

Informacja o autorce programu

Aleksandra Kubicka ukończyła filologię germańską na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i jest dyplomowaną nauczycielką języka niemieckiego. W trakcie 35 lat swojej kariery zawodowej pracowała w szkole podstawowej, gimnazjum, zespole szkół zawodowych oraz w Nauczycielskim Kolegium Języków Obcych w Przemyślu, gdzie prowadziła zajęcia z metodyki nauczania języka niemieckiego i sprawowała funkcję kierownika praktyk pedagogicznych. Jest absolwentką austriackiego projektu doskonalenia zawodowego nauczycieli języka niemieckiego i dyplomowaną edukatorką. Organizowała i prowadziła liczne formy doskonalenia zawodowego dla nauczycieli języka niemieckiego. Jest współautorką podręczników do nauki języka niemieckiego oraz autorką licznych materiałów pomocniczych dla nauczycieli.

1. Ogólna charakterystyka programu

Niniejszy program nauczania języka niemieckiego przeznaczony jest do realizacji w klasach VII i VIII szkoły podstawowej w wariantcie II.2 przy 120 godzinach w cyklu kształcenia. Został opracowany na podstawie *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie [...] podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej [...] i zakłada osiągnięcie poziomu biegłości językowej A1 Europejskiego systemu opisu kształcenia językowego.*

Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie wyróżnia następujące komunikacyjne kompetencje językowe:

- kompetencje lingwistyczne (leksykalna, gramatyczna, semantyczna, fonologiczna, ortograficzna i ortoepiczna),
- kompetencja socjolingwistyczna składająca się z wyznaczników relacji społecznych, konwencji grzecznościowych, rejestrów wypowiedzi oraz dialektów i regionalnych odmian języka,
- kompetencja pragmatyczna i funkcjonalna, którą charakteryzują czynniki, takie jak elastyczność interakcji, umiejętność zabierania głosu, rozwijania tematu, spójność logiczna i gramatyczna oraz płynność i precyzja wypowiedzi.

Program opiera się na założeniach psychologii humanistycznej, zatem uczeń i jego indywidualne potrzeby i zdolności znajdują się w centrum procesu dydaktycznego, a cały proces uczenia się jest równie ważny jak osiągnięte efekty nauczania. Istotą takiego podejścia jest także rozwijanie umiejętności współpracy pomiędzy uczniami oraz między uczniami a nauczycielem.

Program przewiduje również realizację założeń podejścia komunikacyjnego w powiązaniu z podejściem kognitywnym, co daje uczniowi możliwość przygotowania się do działania w realnej sytuacji komunikacyjnej z jednoczesnym wglądem w prawidłowości zachodzące w zakresie struktury języka niemieckiego. Spiralny przebieg procesu nauczania, jaki zakłada niniejszy program, umożliwia sukcesywne rozwijanie kompetencji na kolejnych etapach kształcenia językowego.

W programie można również odnaleźć elementy teorii poznawczo-rozwojowej, zakładającej wykorzystywanie potencjału indywidualnego ucznia w procesie dydaktycznym.

Program korzysta również z założeń teorii behawioryzmu, w myśl których uczeń w procesie uczenia jest nieustannie wzmacniany pozytywnie, cele kształcenia są jasno określone i w większości mierzalne, a informacja zwrotna o postępach ucznia stanowi zasadniczy element procesu kształcenia.

Program uwzględnia także konieczność rozwijania autonomii procesu uczenia się i podaje przykłady strategii uczenia się i zapamiętywania. Kładzie on również duży nacisk na stosowanie form aktywizujących ucznia, dostosowanych jego indywidualnych potrzeb i zainteresowań.

Niniejszy program umożliwi nauczycielowi efektywne planowanie, realizowanie, kontrolowanie i ewaluowanie procesów dydaktycznych, w tym formułowanie celów nauczania, dostosowanie treści nauczania i metod pracy do potrzeb i możliwości uczniów oraz dokonania wyboru podręcznika i materiałów uzupełniających w celu zapewnienia jakości procesu nauczania i uczenia się.

W programie opisano różne propozycje metod i form pracy z uczniem oraz sposobów kontroli i oceny jego osiągnięć. Wzbogacono je także o treści dotyczące pracy z uczniem mającym trudności w nauce języka obcego.

Metody i techniki nauczania proponowane w programie wspomagają również rozwijanie kompetencji kluczowych określonych w podstawie programowej, takich jak: praca w zespole, rozwój osobowości ucznia, rozwój jego aktywności poznawczej, samokształcenie, poznawanie własnych potrzeb edukacyjnych, umiejętność efektywnego uczenia się czy wreszcie korzystanie ze źródeł i sprawne posługiwanie się technologiami informacyjno-komunikacyjnymi.

Podręcznikami uwzględniającymi założenia tego programu są serie do nauki języka niemieckiego w szkole podstawowej: *Magnet 1-2* oraz *Magnet Smart 1-2* wydawnictwa LektorKlett.

2. Warunki realizacji programu

2.1. Zadania szkoły

Zgodnie z nową postawą programową rozwijanie kompetencji w zakresie języka obcego nowożytnego należy z założenia traktować jako proces wieloletni, który jest naznaczony nierównomiernym rozwojem w zakresie poszczególnych umiejętności i w dużym stopniu zależny od warunków, w których kształcenie to się odbywa.

Skuteczne porozumiewanie się w języku obcym – zarówno w mowie, jak i w piśmie – stanowi nadrzędny cel kształcenia językowego na wszystkich etapach edukacyjnych wyodrębnionych w podstawie programowej. Tak sformułowany cel sprawia, że język obcy powinien być przede wszystkim traktowany jako narzędzie umożliwiające uczniowi osiągnięcie różnych, właściwych dla danej sytuacji i motywacji, celów komunikacyjnych. Założenie to nie wyklucza jednoczesnego dążenia do osiągania przez ucznia coraz wyższego stopnia poprawności językowej, choć z pewnością, zwłaszcza na początkowych etapach procesu kształcenia językowego, będzie to poprawność w zakresie kilku, kilkunastu najprostszych struktur. Realizacja tego zalecenia stanowi szczególne zadanie nauczycieli i szkoły, i aby było to możliwe w szkole powinny być organizowane wydarzenia związane z językiem niemieckim, np. konkursy, wystawy, seanse filmowe, spotkania czytelnicze, dni języków obcych, zajęcia teatralne. Szkoła powinna stworzyć warunki do udziału w programach europejskich typu eTwinning, umożliwiających uczniom kontakt z rodzimymi użytkownikami języka oraz innymi użytkownikami języka niemieckiego.

Kształcenie w zakresie języka obcego nowożytnego powinno wspierać i być wspierane przez kształcenie w zakresie pozostałych przedmiotów oraz umiejętności ogólnych. Szkoła powinna zachęcać do wykorzystania zajęć z języka obcego do rozwijania wrażliwości międzykulturowej oraz kształtowania postawy ciekawości, szacunku i otwartości wobec innych kultur oraz tworzenie sytuacji komunikacyjnych umożliwiających uczniom rozwijanie umiejętności interkulturowych.

Ważnym zadaniem szkoły podstawowej jest także kształtowanie postaw sprzyjających dalszemu rozwojowi indywidualnemu i społecznemu uczniów, takich, jak: uczciwość, wiarygodność, odpowiedzialność, wytrwałość, poczucie własnej wartości, szacunek dla innych ludzi, ciekawość poznawcza, kreatywność, przedsiębiorczość, kultura osobista, gotowość do uczestnictwa w kulturze, podejmowania inicjatyw oraz do planowania dalszej drogi kształcenia. W rozwoju społecznym bardzo ważne jest formowanie postawy obywatelskiej, poszanowania tradycji i kultury własnego narodu, a także szacunku dla innych kultur i tradycji. Szkoła powinna podejmować odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji.

2.2. Odbiorcy programu

Niniejszy program został przygotowany dla nauczycieli języka niemieckiego uczących w ośmioklasowej szkole podstawowej i posiadających kwalifikacje określone *Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela*.

Program stanowi podstawę do prawidłowego i efektywnego planowania procesu dydaktycznego i daje nauczycielowi możliwość:

- wglądu w materiał nauczania przewidziany na dany etap edukacyjny;
- określenia celów krótko- i długoterminowych;
- przygotowania rozkładu materiału uwzględniającego potrzeby i możliwości grupy w ramach przewidzianej siatki godzin;
- opracowania wymagań edukacyjnych i kryteriów oceniania;
- przygotowania własnych materiałów dodatkowych;
- zapoznania się z technikami i formami pracy wspierającymi autonomię ucznia, w tym pracą projektową.

Adresatami programu są także uczniowie i ich rodzice, chcący poznać stawiane wymagania i procedury osiągania kolejnych poziomów kompetencji językowej.

2.3. Czas realizacji

Program jest przeznaczony do realizacji w ośmioklasowej szkole podstawowej prowadzącej naukę języka niemieckiego w wariantcie II.2, czyli jako drugiego języka obcego, wymiarze 2-3 godzin tygodniowo, w dwuletnim cyklu kształcenia, zgodnie z ramowym planem nauczania, przy uwzględnieniu tzw. godzin na dodatkowe zajęcia na wniosek dyrektora szkoły (decyzja podejmowana przez organ prowadzący).

2.4. Liczebność grupy

Z uwagi na małą liczbę godzin przewidzianych w podstawie programowej na nauczanie języka niemieckiego w wariantcie II.2, program sugeruje pracę w grupach liczących 12-15 osób. Powinno to zoptymalizować warunki kształcenia językowego i stworzyć nauczycielowi możliwość poświęcenia większej ilości czasu na ćwiczenie sprawności produktywnych, w szczególności sprawności mówienia oraz na symulowanie autentycznych sytuacji komunikacyjnych. Mała liczebność grupy wpłynie korzystnie także na warunki nauczania uczniów wykazujących trudności w nauce języka.

2.5. Wyposażenie szkoły

Zgodnie z podstawą programową do zadań szkoły należy między innymi:

- zapewnienie prowadzenia zajęć z języka obcego nowożytnego w odpowiednio wyposażonej sali, z dostępem do:

- słowników jedno- i dwujęzycznych;
- pomocy wizualnych, takich jak np. mapy krajów niemieckiego obszaru językowego, tablice gramatyczne, plakaty i karty tematyczne;
- odtwarzacza płyt CD/plików dźwiękowych;
- komputera ze stałym łączem internetowym;
- umożliwienie wykorzystywania autentycznych materiałów źródłowych: zdjęć, filmów, nagrań audio, tekstów, w tym z użyciem narzędzi związanych z technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, takich jak np. tablice interaktywne z oprogramowaniem, urządzenia mobilne.

2.6. Wymagania stawiane nauczycielom

Nauczyciel języka niemieckiego powinien posiadać umiejętności językowe w zakresie języka obcego zgodne z wymaganiami określonymi dla poziomu C1 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego. Niezbędne jest również dobre przygotowanie w zakresie dydaktyki i metodyki nauczania języków obcych oraz znajomości aktualnych tendencji w nauczaniu języka niemieckiego, umożliwiających zastosowanie atrakcyjnych i urozmaiconych formy prowadzenia lekcji.

Nauczyciel powinien posiadać:

- wiedzę psychologiczną i pedagogiczną pozwalającą na rozumienie procesów rozwoju, wychowania i nauczania oraz uczenia się;
- umiejętności i kompetencje niezbędne do kompleksowej realizacji dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych zadań szkoły, w tym do samodzielnego przygotowania i dostosowania programu nauczania do potrzeb i możliwości uczniów;
- umiejętność uczenia się i doskonalenia własnego warsztatu pedagogicznego z wykorzystaniem nowoczesnych środków i metod pozyskiwania, organizowania i przetwarzania informacji i materiałów;
- umiejętność komunikowania się zarówno z uczniami, jak i z innymi osobami współdziałającymi w procesie dydaktyczno-wychowawczym, przy użyciu różnych technik;
- umiejętność tworzenia i wykorzystywania takich zadań językowych, które będą stanowiły ilustrację przydatności języka obcego do realizacji własnych celów komunikacyjnych, oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu przez uczniów własnych zainteresowań oraz pasji.

Nauczyciel powinien:

- charakteryzować się wrażliwością etyczną, empatią, otwartością, refleksyjnością oraz postawami prospołecznymi i poczuciem odpowiedzialności;
- używać języka niemieckiego nie tylko jako treści swoistej dla przedmiotu nauczania, ale również jako języka komunikacji podczas zajęć w różnych rodzajach interakcji;

- przeprowadzać na bieżąco nieformalną oraz formalną diagnozę oraz systematyczne przekazywać uczniowi i jego rodzicom – w sposób zrozumiały i czytelny dla odbiorcy – informację zwrotną na temat poziomu osiągnięć/postępów ucznia w zakresie poszczególnych umiejętności językowych;
- posiadać umiejętności diagnostyczne, pozwalające na rozpoznawanie sytuacji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, opracowywanie wyników obserwacji i formułowanie wniosków.

W zakresie technologii informacyjnej nauczyciel powinien posiadać:

- podstawową wiedzę i umiejętności w zakresie technik informatycznych, przetwarzania tekstów, wykorzystywania arkusza kalkulacyjnego, korzystania z baz danych, posługiwania się grafiką prezentacyjną, korzystania z usług w sieciach informatycznych, pozyskiwania i przetwarzania informacji;
- umiejętność zróżnicowanego wykorzystywania technologii informacyjnej w pracy pedagogicznej.

W zakresie emisji głosu nauczyciel powinien posiadać:

- podstawową wiedzę o funkcjonowaniu i patologii narządu mowy;
- wykształcone prawidłowe nawyki posługiwania się narządem mowy.

Kompetencja językowa i interkulturowa pozwolą w należyty sposób przekazać uczniowi wiedzę na temat kultury i realiów niemieckiego obszaru językowego i wykształcić w nim szacunek dla odmienności kulturowej i językowej oraz zdolność do jej akceptowania.

Nauczyciel powinien posiadać również kompetencje wychowawczo-społeczne niezbędne w kontaktach z uczniami i umożliwiające współpracę z innymi nauczycielami i rodzicami uczniów. Powinien także charakteryzować się kreatywnością i elastycznością w podejmowanych działaniach oraz zdolnością do samokształcenia, a posiadana kompetencja informacyjno-medialna pozwoli na wykorzystywanie w nauczaniu przedmiotu nowoczesnych technologii informacyjnych, w tym Internetu.

Nauczyciel powinien mieć określone predyspozycje osobowościowe, być osobą komunikatywną, otwartą, potrafiącą nie tylko nawiązać dobry kontakt z uczniem, ale również – a może przede wszystkim – motywować go do nauki języka niemieckiego i zachęcać do pracy własnej z wykorzystaniem filmów, zasobów Internetu, książek (np. uproszczonych lektur), komunikatorów i mediów społecznościowych w odpowiednim zakresie oraz do samooceny własnej pracy i stosowania różnych technik służących efektywnemu uczeniu się.

3. Ogólne cele kształcenia i wychowania

Nauczanie języka niemieckiego w klasach VII i VIII w wariantcie II.2 stawia sobie za cel przede wszystkim rozwój kompetencji językowych umożliwiających sprawne porozumiewanie się w sytuacjach życia codziennego, a zakres tematyczny przewidziany do realizacji obejmuje zagadnienia znane uczniowi w języku ojczystym.

Najważniejsze umiejętności rozwijane w ramach kształcenia ogólnego w szkole podstawowej to:

- sprawne komunikowanie się w języku polskim oraz w językach obcych nowożytnych;
- sprawne wykorzystywanie narzędzi matematyki w życiu codziennym, a także kształcenie myślenia matematycznego;
- poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł;
- kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki, w tym programowanie;
- rozwiązywanie problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych;
- praca w zespole i społeczna aktywność;
- aktywny udział w życiu kulturalnym szkoły, środowiska lokalnego oraz kraju.

Cele kształcenia językowego wynikające z podstawy programowej zakładają:

- osiągnięcie poziomu opanowania języka zapewniającego w miarę sprawną komunikację językową;
- lepsze poznanie kultury i spraw życia codziennego kraju nauczanego języka;
- rozwijanie w uczniach poczucia własnej wartości oraz wiary we własne możliwości językowe, m.in. przez pozytywną informację zwrotną dotyczącą indywidualnych umiejętności językowych;
- stopniowe przygotowanie ucznia do samodzielności w procesie uczenia się języka obcego;
- zapewnienie uczniom możliwości stosowania języka jako narzędzia przy wykonywaniu zespołowych projektów, zwłaszcza interdyscyplinarnych;
- rozwijanie w uczniach postawy ciekawości, otwartości i tolerancji wobec innych kultur.

Realizacja założonych celów oznacza zdobycie przez ucznia następujących konkretnych umiejętności określanych w podstawie programowej mianem wymagań ogólnych i wymagań szczegółowych.

3.1. Wymagania ogólne podstawy programowej:

I Znajomość środków językowych	Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów wskazanych w wymaganiach szczegółowych.
II Rozumienie wypowiedzi	Uczeń rozumie bardzo proste wypowiedzi ustne artykułowane wyraźnie, w standardowej odmianie języka, a także bardzo proste wypowiedzi pisemne, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.
III Tworzenie wypowiedzi	Uczeń samodzielnie formułuje bardzo krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi ustne i pisemne, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.
IV Reagowanie na wypowiedzi	Uczeń uczestniczy w rozmowie i w typowych sytuacjach reaguje w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, ustnie lub pisemnie w formie bardzo prostego tekstu, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.
V Przetwarzanie wypowiedzi	Uczeń zmienia formę przekazu ustnego lub pisemnego w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

3.2. Wymagania szczegółowe podstawy programowej:

I Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie następujących tematów:	
człowiek	np. dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania
miejsce zamieszkania	(np. dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, prace domowe)
edukacja	(np. szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się, przybory szkolne, życie szkoły)
praca	(np. popularne zawody, miejsce pracy)
życie prywatne	np. rodzina, znajomi i przyjaciele, czynności życia codziennego, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, urodziny, święta)
żywienie	(np. artykuły spożywcze, posiłki, lokale gastronomiczne)
zakupy i usługi	(np. rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, środki płatnicze, korzystanie z usług)
podróżowanie i turystyka	(np. środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, hotel, wycieczki)

kultura	(np. uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje)
sport	(np. dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, uprawianie sportu)
zdrowie	(np. samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie)
świat przyrody	(np. pogoda, pory roku, rośliny i zwierzęta, krajobraz)

II Uczeń rozumie bardzo proste wypowiedzi ustne (np. rozmowy, wiadomości, komunikaty, ogłoszenia) artykułowane wyraźnie, w standardowej odmianie języka:

1. reaguje na polecenia
2. określa główną myśl wypowiedzi;
3. określa intencje nadawcy/autora wypowiedzi;
4. określa kontekst wypowiedzi (np. czas, miejsce, uczestników);
5. znajduje w wypowiedzi określone informacje;
6. rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi.

III Uczeń rozumie bardzo proste wypowiedzi pisemne (np. listy, e-maile, SMS-y, kartki pocztowe, napisy, ulotki, jadłospisy, ogłoszenia, rozkłady jazdy, historyjki obrazkowe z tekstem, teksty narracyjne, wpisy na forach i blogach):

1. określa główną myśl tekstu;
2. określa intencje nadawcy/autora tekstu;
3. określa kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę);
4. znajduje w tekście określone informacje;
5. rozróżnia formalny i nieformalny styl tekstu.

IV Uczeń tworzy bardzo krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi ustne:

1. opisuje ludzi, przedmioty, miejsca i zjawiska;
2. opowiada o czynnościach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;
3. przedstawia intencje i plany na przyszłość;
4. przedstawia upodobania;

5. wyraża swoje opinie;
6. wyraża uczucia i emocje;
7. stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.

V Uczeń tworzy bardzo krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (np. notatkę, ogłoszenie, zaproszenie, życzenia, wiadomość, SMS, pocztówkę, e-mail, historyjkę, wpis na blogu):

1. opisuje ludzi, przedmioty, miejsca i zjawiska;
2. opowiada o czynnościach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;
3. przedstawia intencje i plany na przyszłość;
4. przedstawia upodobania;
5. wyraża swoje opinie;
6. wyraża uczucia i emocje;
7. stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.

VI Uczeń reaguje ustnie w typowych sytuacjach:

1. przedstawia siebie i inne osoby;
2. nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu (np. prosi wyjaśnienie, powtórzenie, sprecyzowanie; upewnia się, że rozmówca zrozumiał jego wypowiedź);
3. uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;
4. wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami;
5. wyraża swoje upodobania, intencje i pragnienia; pyta o upodobania, intencje i pragnienia innych osób;
6. składa życzenia, odpowiada na życzenia;
7. zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
8. proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje;
9. pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
10. nakazuje, zakazuje;
11. wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
12. wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek);
13. stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

VII Uczeń reaguje w formie bardzo prostego tekstu pisanego (np. wiadomość, SMS, e-mail, wpis na czacie/forum) w typowych sytuacjach:

1. przedstawia siebie i inne osoby;
2. nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę (np. podczas rozmowy na czacie);
3. uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz/ankietę);
4. wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami;

5. wyraża swoje upodobania, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, intencje i pragnienia innych osób;
6. składa życzenia, odpowiada na życzenia;
7. zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
8. proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje;
9. pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
10. nakazuje, zakazuje;
11. wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
12. wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek);
13. stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

VIII Uczeń przetwarza bardzo prosty tekst ustnie lub pisemnie:

1. przekazuje w języku obcym nowożytnym podstawowe informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach);
2. przekazuje w języku obcym nowożytnym lub polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;
3. przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim.

IX Uczeń posiada:

1. podstawową wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu lokalnego, europejskiego i globalnego;
2. świadomość związku między kulturą własną i obcą oraz wrażliwość międzykulturową.

X Uczeń dokonuje samooceny i wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem

(np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, stosowanie mnemotechnik, korzystanie z tekstów kultury w języku obcym nowożytnym).

XI Uczeń współdziała w grupie (np. w lekcyjnych i pozalekcyjnych językowych pracach projektowych).

XII Uczeń korzysta ze źródeł informacji w języku obcym nowożytnym (np. z encyklopedii, mediów), również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych.

XIII Uczeń stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów kluczy lub internacjonalizmów) **i strategie kompensacyjne, w przypadku gdy nie zna lub nie pamięta wyrazu** (np. upraszczanie formy wypowiedzi, wykorzystywanie środków niewerbalnych).

XIV Uczeń posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami).

4. Materiał nauczania

4.1. Treści programowe

Treści nauczania określone w podstawie programowej stanowią punkt wyjścia przy doborze materiału nauczania pozwalającego osiągnąć uczniowi szkoły podstawowej poziom A1 znajomości języka niemieckiego nauczanego jako drugi język obcy (w wariantcie II.2).

Treści te zakładają opanowanie:

- podstawowych struktur gramatycznych umożliwiających formułowanie wypowiedzi w odniesieniu do teraźniejszości, przeszłości i przyszłości oraz do relacji przestrzennych;
- podstawowych funkcji językowych umożliwiających posługiwanie się językiem w prostych, nieformalnych sytuacjach dnia codziennego;
- zasady wymowy i ortografii;
- podstawowych wiadomości o obszarze nauczanego języka;
- wprowadzenie do pracy ze słownikiem dwujęzycznym;
- przygotowanie do realizacji prostych projektów zespołowych.

4.2. Zakres tematyczny

Niniejszy program zakłada systematyczne poszerzanie proponowanych tematów w układzie spiralnym. Zakres tematyczny dostosowany jest do sfery zainteresowań ucznia i jest mu znany także w języku ojczystym. Uniwersalia decydujące o doborze tematyki to: sfera kontaktów międzyludzkich, sytuacje życia codziennego, świat, który nas otacza, kultura i realia krajów niemieckiego obszaru.

Przykładowa realizacja zakresu tematycznego w podręczniku *Magnet smart 1*:

Rozdział	Tytuł	Zakres tematyczny wg PP	Temat lekcji
	Erster Schritt	CZŁOWIEK, ZAKUPY I USŁUGI	Hallo! Grüß dich! Guten Tag! Wer bist du? Wie alt bist du? Was ist das? Welche Farbe hat das?
1	Wir in Europa	CZŁOWIEK	Wo wohnst du? Woher kommst du? Neue Freunde
2	Das mache ich gern!	ŻYCIE PRYWATNE, KULTURA, ŻYWIENIE, ZAKUPY I USŁUGI	Meine Hobbys Meine Freizeit Sprachen lernen

3	Das ist meine Familie	ŻYCIE PRYWATNE, PRACA, ŚWIAT PRZYRODY	Familie heute Hast du Geschwister? Sie gehören auch zur Familie
4	Agnes, Lisa und ich	CZŁOWIEK, ŻYCIE PRYWATNE	Meine Freunde Meine Clique Treffpunkte
5	Meine coole Schule	CZŁOWIEK, EDUKACJA	In der Schule In der Schule lerne ich ... In der Schule brauche ich ...
6	Das esse ich gern!	ŻYWIENIE	Mein Frühstück Mein Lieblingsessen Essen in der Stadt
7	T-Shirts, Jeans & Co.	CZŁOWIEK, ZAKUPY I USŁUGI	Meine Klamotten Wie gefällt dir ...? Gehst du mit der Mode?

Przykładowa realizacja zakresu tematycznego w podręczniku *Magnet smart 2*:

Rozdział	Tytuł	Zakres tematyczny wg PP	Temat lekcji
	Rückblick		Das neue Schuljahr fängt an! Unser Klassenprojekt Unser Klassenblog
1	Tolle Einkäufe!	ŻYWIENIE, ZAKUPY I USŁUGI	Wo kann man das kaufen? Einkaufsbummel Im Einkaufszentrum
2	Mein Alltag	ŻYCIE PRYWATNE, MIEJSCE ZAMIESZKANIA	Wie spät ist es? Wie läuft dein Tag ab? Was machst du am Wochenende?
3	Zu Hause	MIEJSCE ZAMIESZKANIA, ŻYCIE PRYWATNE, NAUKA I TECHNIKA	Hier wohne ich! Wo steht das Bett? Räum bitte dein Zimmer auf!
4	Geburtstag auf der Eisbahn	CZŁOWIEK, ŻYCIE PRYWATNE, SPORT	Wollen heißt können! Gehen wir joggen? Alles Gute zum Geburtstag!

5	Gute Reise!	PODRÓŻOWNIE I TURYSTYKA, ŚWIAT PRZYRODY	Mit dem Bus oder zu Fuß? Urlaubsziele Urlaubserinnerungen
6	Gesundheit!	ZDROWIE, PRACA	Ich bin krank Ihm geht es nicht gut Warum hast du Schnupfen?

4.3. Typologia zalecanych tekstów i materiałów autentycznych

Zgodnie z założeniami podstawy programowej niniejszy program zaleca wykorzystanie następujących rodzajów tekstów i materiałów autentycznych, które umożliwią uczniom skonfrontowanie swoich umiejętności językowych w naturalnej sytuacji komunikacyjnej.

Słuchanie	Czytanie	Pisanie
- komunikat na dworcu, w galerii handlowej - nagranie z automatycznej sekretarki - odgłosy - piosenka - rozmowa telefoniczna - wywiad - zapowiedź radiowa.	- bilet - e-mail - horoskop - informator turystyczny - kalendarz - komiks - krótka instrukcja - krótki artykuł z prasy młodzieżowej - krótki tekst literacki - mapa - menu - naklejka - ogłoszenie - plan lekcji - plan miasta - polecenia w komputerze - polecenia - program telewizyjny - prospekt - prosty tekst fachowy - przepisy kulinarne - reklama - rozmowa na czacie - SMS - statystyka - szylt - wpis na blogu	- e-mail - formularz - krótkie sprawozdanie - list formalny i nieformalny - notatki - ogłoszenie - opis - plakat - polecenia - SMS - wiersz - wpis na blogu - wpis na czacie - zaproszenie - zyciorys - życzenia

4.4. Materiał gramatyczny

Program nauczania języka niemieckiego jako drugiego języka obcego w szkole podstawowej przewiduje opanowanie przez uczniów podstawowych struktur gramatycznych umożliwiających formułowanie wypowiedzi zapewniających w miarę sprawną komunikację językową. Wyszczególnione poniżej zagadnienie powinny zostać opanowane w ciągu dwuletniego cyklu kształcenia w VII i VIII klasie szkoły podstawowej.

Czasownik

- odmiana czasowników regularnych i nieregularnych
- odmiana czasowników rozdzielnie i nierozdzielnie złożonych
- czasowniki posiłkowe *sein, haben, werden*
- czasowniki zwrotne
- czasowniki rozdzielnie i nierozdzielnie złożone
- czasowniki modalne
- czas teraźniejszy, przeszły prosty *Präteritum*, przeszły złożony *Perfekt*
- tryb rozkazujący
- tryb przypuszczający – forma *möcht-*

Rzeczownik

- rzeczownik w liczbie pojedynczej i mnogiej
- użycie rodzajnika określonego, nieokreślonego, użycie rzeczownika bez rodzajnika
- rzeczowniki złożone
- rzeczowniki określające zawód i wykonawcę czynności
- rzeczowniki tworzone od nazw miast, krajów i części świata
- rzeczowniki tworzone od bezokoliczników
- rzeczowniki tworzone od przymiotników, imiesłówów i liczebników
- rzeczownik po określeniu miary i wagi

Przymiotnik

- przymiotnik jako orzecznik
- przymiotnik jako przydawka
- z rodzajnikiem określonym i zaimkiem wskazującym
- z rodzajnikiem nieokreślonym, zaimkiem dzierżawczym i z przeczeniem *kein, keine*
- po zaimkach pytających, nieokreślonych
- po liczebniku
- przymiotniki utworzone od nazw miast, krajów i części świata

Zaimek

- odmiana zaimków osobowych, wskazujących, dzierżawczych
- zaimek nieokreślony *man*
- zaimek pytający

Przysłówek

- przysłówki w funkcji wzmacniającej: *zu, sehr*
- regularne i nieregularne stopniowanie przysłówek
- przysłówki określone czasu i miejsca

Przyimek

- przyimki z celownikiem: *aus, bei, mit, nach, seit, von, zu*
- przyimki z biernikiem: *durch, gegen, für, ohne, um, bis*
- przyimki z celownikiem i biernikiem: *an, auf, in, hinter, neben, unter, über, vor, zwischen*

Liczebnik

- liczebniki główne
- liczebniki porządkowe
- liczebniki mnożne i nieokreślone
- użycie liczebników w oznaczeniu miary i wagi, powierzchni i objętości

Składnia

- zdania pojedyncze: oznajmujące, pytające i rozkazujące
- szyk wyrazów: prosty, przestawny oraz szyk zdania podrzędnie złożonego
- przeczenia *nein, nicht, kein* i ich miejsce w zdaniu
- zdania złożone współrzędnie ze spójnikami: *aber, denn, oder, und, sondern*
- zdania podrzędnie złożone z *weil, wenn, dass*
- konstrukcja bezokolicznikowa z *zu*

Wymowa

- samogłoski długie i krótkie
- akcent wyrazowy
- intonacja zdaniowa: zdanie pytające, zdanie oznajmujące
- ćwiczenia artykulacyjne

4.5. Funkcje językowe

Nauczanie języka obcego polega między innymi na systematycznym rozwijaniu i doskonaleniu umiejętności rozumienia intencji komunikacyjnych oraz na skutecznym ich wyrażaniu, co stanowi cel prawidłowej komunikacji interpersonalnej. Przy opracowaniu propozycji realizacji niektórych funkcji językowych uwzględniono specyfikę aktu komunikacji, w której mówiący jest inicjatorem rozmowy i zdobywa określone informacje, a następnie wchodzi w rolę słuchającego. Wiąże się to z koniecznością rozpoznania intencji „nadawcy” i zareagowania werbalnie, przy użyciu odpowiedniej struktury. Materiał nauczania obejmuje swym zakresem następujące funkcje komunikacyjne:

Nawiązywanie kontaktów poprzez:

- powitanie, pozdrawianie (formalne i nieformalne).

Podtrzymywanie kontaktów poprzez:

- przedstawianie siebie i innych osób;
- reakcja na przedstawienie się przez kogoś;
- sygnalizowanie zrozumienia/niezrozumienia;
- wyrażanie postaw i uczuć wobec rozmówcy i zdarzeń: upodobania, niechęci, aprobaty, dezaprobaty, preferencji, pewności lub jej braku, przyzwolenia lub zakazu;
- wyrażania emocji: satysfakcji/rozczarowania, zadowolenia/niezadowolenia;
- przeproszanie, usprawiedliwianie się;
- porównywanie cech osób, przedmiotów i miejsc;
- wyrażanie opinii;
- wymianę informacji poprzez zadawanie pytań i udzielanie odpowiedzi.

Zakończenie rozmowy poprzez wyrażenie:

- możliwości/niemożności;
- podziękowanie i pożegnanie.

Oddziaływanie na zachowania innych poprzez:

- prośbę;
- obietnicę;
- propozycję;
- życzenie;
- pozwolenie;
- zaproszenie;
- ostrzeżenie;
- pochwałę;
- udzielanie rad;
- ocenę (pozytywną/negatywną).

5. Procedury osiągnięcia celów edukacyjnych

5.1. Metody i techniki nauczania

Aby zagwarantować skuteczność nauczania, nauczyciel powinien w pierwszym rzędzie zdiagnozować ogólny poziom uczniów, ich możliwości i oczekiwania, a następnie dostosować zarówno metody, jak i techniki pracy do wymagań grupy. Najwłaściwszą metodą nauczania języka niemieckiego, przy uwzględnieniu celu nauczania i wieku uczniów, jest podejście komunikacyjne, charakteryzujące się dynamicznymi i interakcyjnymi aktywnościami lekcyjnymi, wynikającymi z zastosowania odpowiednio przygotowanych zadań. Pamiętać należy, że nauczyciel powinien precyzyjnie określać cele dotyczące rozwijania konkretnych sprawności językowych i zastosować celowo konkretne techniki, mając stale na uwadze równomierny rozwój wszystkich sprawności językowych i doprowadzenie do osiągnięcia przez uczniów biegłości językowej na poziomie A1 według skali ogólnej ESOKJ. Z uwagi na różnorodne typy poznawcze uczniów i ich własne style uczenia się zaleca się stosowanie połączenia metody komunikacyjnej z metodą kognitywną, co ułatwi nauczycielowi np. wprowadzanie trudniejszych struktur gramatycznych.

Techniki, które pomogą przygotować uczniów do rozumienia prostych wypowiedzi ustnych i pisemnych:

- słuchanie/czytanie tekstu dla ogólnej orientacji;
- odszukanie w tekście określonych informacji;
- słuchanie/czytanie ze zrozumieniem wszystkich szczegółów;
- odszukiwanie w tekście słów kluczowych;
- porządkowanie tekstu w logiczną, spójną całość;
- odpowiedzi na pytania do tekstu słuchanego/czytanego;
- dobieranie obrazków ilustrujących treść słuchanego/czytanego tekstu;
- zaznaczanie prawidłowych odpowiedzi w zadaniach wielokrotnego wyboru;
- uzupełnianie zdań zgodnie z treścią tekstu;
- rozróżnianie prawdziwych i fałszywych wypowiedzi dotyczących tekstu w zadaniach typu prawda-fałsz;
- przyporządkowanie cech/czynności osobom występującym w tekście;
- korygowanie fałszywych wypowiedzi dotyczących tekstu;
- porządkowanie wypowiedzi w odpowiedniej kolejności.

Techniki, które pomogą przygotować ucznia do reagowania ustnego w typowych sytuacjach:

1. interakcja:

- odgrywanie ról;
- rozwiązywanie problemów w grupach;

- gry i zabawy językowe;
- zadania oparte na zasadzie „luka w informacji”;
- udzielanie odpowiedzi na pytania.

2. dłuższa wypowiedź ustna:

- opisywanie ilustracji, znajdowanie różnic i podobieństw;
- opisywanie zdarzenia lub sytuacji;
- krótkie prezentacje, np. moje hobby;
- prezentacje projektów;
- wyrażanie swojej opinii.

3. wymowa

- ćwiczenia z zastosowaniem par minimalnych;
- dopasowywanie usłyszanego wyrazu do napisanego słowa lub ilustrującego je obrazka;
- powtarzanie usłyszanego wyrazu indywidualnie/chórem;
- czytanie na głos.

Techniki, które pomogą przygotować ucznia do **reagowania pisemnego w typowych sytuacjach**:

- odwzorowywanie, przepisywanie całych wyrazów i zdań;
- uzupełnianie luk w tekście;
- pisanie notatek, ogłoszeń, listów zawierających informacje określone w poleceniu;
- pisanie odpowiedzi na ogłoszenie;
- opisywanie materiału wizualnego;
- projekty (np. pisanie informacji o szkole na stronę WWW lub na blogu);
- dyktando;
- koleżeńska korekta prac.

Właściwa realizacja niniejszego programu jest możliwa wówczas, gdy nauczyciel zastosuje w sposób celowy proponowane metody i technik nauczania:

- prezentowanie wzorów służących imitacji i odtwarzaniu;
- używanie języka niemieckiego w typowych sytuacjach lekcyjnych (*Unterrichtssprache*);
- symulowanie typowych sytuacji komunikacyjnych;
- demonstracja i wizualizacja;
- wykorzystanie mediów i nowoczesnych środków technicznych (komputer, urządzenia mobilne, Internet);
- wykorzystanie materiałów autentycznych;
- samodzielne dochodzenie do reguł i praktyczne ich zastosowanie;
- przygotowywanie i realizowanie projektów;
- właściwe stosowanie form socjalnych (praca w parach, grupach, plenum);
- stosowanie form aktywizujących (gry, zabawy, piosenki, drama);
- indywidualizowanie procesu nauczania.

5.2. Strategie uczenia się

W nawiązaniu do wymagań podstawy programowej niniejszy program zakłada wszechstronny rozwój ucznia poprzez przygotowanie go do samodzielnego planowania i sterowania własnym procesem uczenia się oraz do refleksji nad jego rezultatami. Efektywne zdobywanie umiejętności i wiedzy zależy w dużej mierze od sposobu uczenia się. Rolą nauczyciela jest przybliżenie uczniom rozmaitych strategii uczenia się, które mogą wykorzystywać podczas lekcji i w samodzielnej pracy pozaszkolnej.

W pierwszej kolejności uczeń powinien nauczyć się planować i organizować swój proces uczenia się:

- przeanalizować swoje słabe i mocne punkty;
- postawić sobie pewne cele oraz sposób ich zrealizowania oraz wyznaczyć termin;
- zaplanować, kiedy będzie się uczył (pora dnia) i gdzie (odpowiednie miejsce w domu);
- sporządzić listę zadań i określić kolejność, w jakiej będą one wykonywane;
- zdecydować, czy będzie uczył się sam, czy efektywniejsza będzie nauka z kolegą/koleżanką, którymś z rodziców.

Nauczyciel wskazuje uczniom, jak mogą się skuteczne uczyć i zapamiętywać informacje dzięki stosowaniu takich strategii, jak:

- skojarzenia;
- internacjonalizmy;
- odnajdywanie wzoru/prawidłowości;
- stosowanie kolorów;
- stosowania karteczek;
- grupowania wyrazów, np. tematycznie, w postaci map myślowych;
- wykorzystywania kontekstu do znajdowania znaczenia wyrażenia, słowa;
- wykorzystywania różnych źródeł informacji;
- wykorzystywania starych wiadomości i umiejętności do zapamiętywania nowych;
- analizowanie;
- prowadzenie notatek;
- prowadzenie kartoteki.

Istotą uczenia się języka obcego jest umiejętność skutecznego komunikowania się w tym języku, uczeń powinien pozbyć się zahamowań związanych z lękiem przed użyciem języka obcego. Głównym celem uczenia się języka obcego jest zdobycie umiejętności komunikowania się, przekazywania treści w języku obcym tak, by przekaz był zrozumiały dla drugiej osoby. Dzięki strategiom kompensacyjnym łatwiej możemy osiągnąć ten cel. Uczniowie powinni korzystać z każdej nadarzającej się okazji by posługiwać się językiem obcym, podejmować ryzyko i nie bać się ośmieszenia, jeśli popełni się błąd językowy, bądź zabraknie środków językowych do swobodnej komunikacji. Strategie kompensacyjne pozwalają uporać się z brakami językowymi, które mogłyby zakłócić swobodny przekaz informacji. Zapewniają roz-

mówcy komfort psychiczny, niezwykle potrzebny, gdy podejmuje się próby komunikacji w języku obcym na pierwszych etapach nauki. Uczeń powinien wykorzystywać wskazane mu przez nauczyciela strategie kompensacyjne, takie jak:

- gestykulacja, mimika;
- prośba o przeliterowanie;
- opisywanie;
- wskazanie przedmiotu, którego nazwy nie znamy;
- zastąpienie nieznanego słowa innym wyrazem lub zwrotem (z języka ojczystego lub innego obcego);
- domyślanie się znaczenia z kontekstu wypowiedzi.

Niniejszy program nauczania zaleca systematyczne stosowanie w procesie nauczania także pozostałych strategii.

Strategie bezpośrednie zwane **kognitywnymi**, dotyczą bezpośrednio materiału nauczania i pozwalają uczniowi na usystematyzowanie, przetworzenie i zapamiętanie nowego materiału:

- techniki uczenia się (np. sporządzanie notatek, rysowanie/mind-map, prowadzenie kartoteki, uczenie się na pamięć);
- korzystanie ze środków pomocniczych (np. korzystanie z zestawień, wykorzystanie tabel, środków wizualnych, zbieranie przykładów);
- techniki związane z recepcją (np. antycypowanie, analizowanie, czytanie i słuchanie globalne, selektywne, szczegółowe);
- techniki związane z produkcją (np. streszczanie tekstów, ich rekonstrukcja, przygotowanie własnych tekstów).

Strategie pośrednie, określane jako **metakognitywne** lub **afektywne**, przyczyniają się do tworzenia warunków dla skutecznego uczenia się i polegają na planowaniu, monitorowaniu i ocenianiu procesu własnego uczenia się, odpowiadają na pytania: *kiedy?, co?, gdzie? jak?*

Te strategie wymagają określenia własnego typu poznawczego i skłaniają do:

- refleksji nad procesem uczenia się;
- planowania, formułowania celów;
- działania, eksperymentowania;
- analizowania posiadanej wiedzy i porównanie z nabywaną.

Wszystkie wyszczególnione powyżej strategie są efektywniejsze, gdy wspierają je **strategie socjalne** stosowane w sytuacji pracy w parach lub w grupach, takie jak:

- prośba o wyjaśnienie;
- prośba o powtórzenie;
- sygnalizowanie niezrozumienia;
- upewnianie się, czy rozmówca nas rozumie.

Wszystkie te metody służą systematycznemu rozwijaniu kompetencji komunikacyjnej, w tym także sprawności językowych – słuchania ze zrozumieniem, mówienia, czytania ze zrozumieniem i pisanie, oraz doskonaleniu kompetencji leksykalno-gramatycznej, fonetycznej i ortograficznej.

5.3. Projekt edukacyjny

Do zadań szkoły określonych w wariantcie II.2 podstawy programowej należy umożliwienie uczniom twórczego wykorzystania kompetencji do wykonania danego zadania językowego, jakim jest np. udział w pracy projektowej. Praca metodą projektu jest znakomitą okazją do wykazania się samodzielnością i kreatywnością. Metoda projektu zakłada znaczną samodzielność i odpowiedzialność uczestników, co stwarza uczniom warunki do indywidualnego kierowania procesem uczenia się. Wspiera integrację zespołu klasowego, w którym uczniowie, dzięki pracy w grupie, uczą się rozwiązywania problemów, aktywnego słuchania, skutecznego komunikowania się, a także wzmacniają poczucie własnej wartości. Metoda projektu wdraża uczniów do planowania oraz organizowania pracy, a także dokonywania samooceny. Projekty swoim zakresem mogą obejmować jeden lub więcej przedmiotów. Pozwalają na współdziałanie szkoły ze środowiskiem lokalnym oraz na zaangażowanie rodziców uczniów. Projekty mogą być wykonywane indywidualnie lub zespołowo. Uczniowie podczas pracy nad projektami powinni mieć zapewnioną pomoc nauczyciela – opiekuna. Nauczyciele korzystający z metody projektu mogą indywidualizować techniki pracy, różnicując wymagania. Wyboru treści podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, które będą realizowane metodą projektu, może dokonywać nauczyciel samodzielnie lub w porozumieniu z uczniami. Projekt, w zależności od potrzeb, może być realizowany np. przez tydzień, miesiąc, semestr lub być działaniem całorocznym. W organizacji pracy szkoły można uwzględnić również takie rozwiązanie, które zakłada, że w określonym czasie w szkole nie są prowadzone zajęcia z podziałem na poszczególne lekcje, lecz są one realizowane metodą projektu. Przy realizacji projektu wskazane jest wykorzystywanie technologii informacyjno - komunikacyjnych.

Fazy pracy na projektem

I Wybór tematu – uczniowie korzystają z propozycji przygotowanych przez nauczyciela (np. konkretny zakres materiału określony programu nauczania) lub formułują temat samodzielnie, uwzględniając własne zainteresowania.

II Przygotowanie do realizacji projektu – opracowanie instrukcji zawierającej wszystkie informacje ważne dla treści i formy realizowanego projektu:

- temat;
- cele;
- zadania, które mają doprowadzić do realizacji celów;
- źródła, w których należy poszukiwać potrzebnych informacji;

- ustalenia dotyczące podziału zadań i poszczególnych zespołach;
- czas przeznaczony na realizację projektu;
- terminy konsultacji i termin prezentacji;
- ustalenia dotyczące sposobów i czasu przeznaczonego na prezentację;
- kryteria oceny projektu i jego uczestników.

III Realizacja projektu – zbieranie i opracowywanie informacji oraz wykonywanie zaplanowanych zadań.

IV Prezentacja – przedstawienie przygotowanych form realizacji tematu pracy projektowej, np.:

- plakatu, collage'u;
- wiersza, piosenki;
- skeczu, sztuki teatralnej;
- wywiadu;
- wystawy tematycznej (przedmioty, fotografie);
- prezentacje multimedialnej, filmu.

V Ocena projektu – ocena pracy całego zespołu, poszczególnych członków oraz jakości prezentacji.

VI Ewaluacja projektu – zebranie informacji i podsumowanie, którego celem jest dostarczenie przydatnej informacji zwrotnej.

Dla stworzenia odpowiedniej atmosfery przy realizacji projektu proponuje się stworzenie, wspólne z uczniami, zbioru reguł obowiązujących podczas pracy w grupie, np:

Dla dobra naszej grupy

- Pracujemy wspólnie.
- Pomagamy sobie nawzajem.
- Wyrażamy głośno swoje zdanie.
- Akceptujemy odmienne poglądy.
- Nie obrażamy się.
- Słuchamy się nawzajem.
- Pracujemy sumiennie.
- Dotrzymujemy terminów.
- Przestrzegamy ustalonych reguł.

Nauczyciel powinien zadbać także o to, aby przygotować uczniów do przeprowadzenia prezentacji i wskazać te elementy, na które uczniowie muszą zwrócić szczególną uwagę podczas swojego wystąpienia. Nauczyciel powinien zapoznać uczniów z zasadami dobrej prezentacji, aby mogli zastosowali je w praktyce, np.:

Mów z pamięci spokojnie, ale głośno i wyraźnie.

W trakcie mówienia zwracaj się do wszystkich słuchaczy.

Pokaż wszystkim efekt swojej/waszej pracy.

Pamiętaj, że każdy członek waszej grupy ma coś do powiedzenia.

Należy pamiętać, że to uczniowie powinni sami opracować zbiór zasad, których będą się trzymać podczas prezentacji.

Ocena projektu

Niewątpliwie najtrudniejszym zadaniem nauczyciela jest ocena pracy projektowej, gdyż jest to moment budzący wiele emocji. W projektach grupowych nie oceniamy bowiem pracy tylko jednego ucznia, lecz całej grupy, dlatego proponuje się uwzględnienie następujących elementów podlegających ocenie:

- dobór materiałów (różnorodność, trafność wyboru);
- wykonanie pracy (starannie, przejrzystość, z wykorzystaniem różnych technik, bez błędów);
- prezentacja (poprawność językowa, swoboda wypowiedzania się, współpraca, podział ról).

Przy ocenianiu należy wziąć także pod uwagę zaangażowanie całego zespołu w wykonanie pracy, a o wrażenie ogólne możemy zapytać pozostałych uczniów.

Ponieważ na tym etapie nauczania języka niemieckiego trudno jest mówić np. o bogactwie językowym, brany pod uwagę przy ocenie prezentacji, należy zastosować takie kryteria, które pozwolą dokonać obiektywnej oceny, a jednocześnie będą wyrazem uznania dla wkładu pracy w przygotowanie, wykonanie i prezentację pracy projektowej.

Strona graficzna – maksymalnie 3 punkty:

3 punkty – praca wykonana bardzo starannie

2 punkt – praca wykonana starannie

1 punktów – praca niestaranna

0 punktów – niewykonanie pracy

Prezentacja – maksymalnie 3 punkty:

3 punkty – efektowna technika prezentacji

2 punkt – prezentacja poprawna

1 punktów – prezentacja zadowalająca

0 punktów – nie do zaakceptowania.

Proponowana skala oceny projektów:

6 punktów – celujący

5 punktów – bardzo dobry

4 punkty – dobry

3 punkty – dostateczny

2 punkty – dopuszczający.

W serii podręczników *Magnet smart* dla klasy 7 i 8 przygotowano projekt *Mehrfamilienhaus*. Projekt ten realizowany jest etapowo w ciągu całego roku szkolnego. *Mehrfamilienhaus* to swego rodzaju RPG (Role Play Game), w której kolejna faza zależy od tego, co zrobią uczniowie w poprzedniej. Poszczególne etapy można dokumentować na specjalnie do tego celu przeznaczoną tablicy lub w teczce albo w wersji elektronicznej:

5.4. Dostosowanie procesu nauczania do potrzeb i możliwości uczniów

5.4.1. Indywidualizacja procesu nauczania

Indywidualne podejście do każdego ucznia jest wymogiem nie tylko nowej podstawy programowej, ale koniecznością wynikającą między innymi z różnorodności charakterów i temperamentów, możliwości intelektualnych i zdolności, zainteresowań oraz upodobań uczniów. Te przykładowo wymienione aspekty wymagają od nauczyciela różnicowania w zakresie metod nauczania i technik pracy, form socjalnych stosowanych na lekcji, typów ćwiczeń i zadań oraz mediów i materiałów dodatkowych. Zindywidualizowane nauczanie to jedna z odmian nauczania aktywizującego, polegającego na stawianiu klasie wymagań dostosowanych do

możliwości uczniów słabych, średnich i zdolnych. Nauczanie to oparte jest na wielostronnej aktywności samych uczniów, którzy w procesie dydaktyczno-wychowawczym (na lekcji, podczas odrabiania prac domowych, na konkursach, na zajęciach pozalekcyjnych) wykonują indywidualnie i grupowo różnorodne zadania, w tym obowiązkowe i nadobowiązkowe.

5.4.2. Praca z uczniem mającym trudności w nauce języka obcego

Wnikliwa obserwacja uczniów podczas zajęć prowadzonych w pierwszych tygodniach nauki pozwoli nauczycielowi rozpoznać uczniów mających problemy z nauką języka niemieckiego. Powodem tych trudności może być niższy poziom znajomości języka w porównaniu z resztą klasy, mniejsze możliwości intelektualne lub dysfunkcja.

W pracy z uczniem mającym trudności należy wziąć pod uwagę jego motywację do efektywnego działania i kompetencje w danym zakresie. W zależności od swojej dojrzałości uczeń może charakteryzować się następującymi cechami:

- wysoka motywacja i niska kompetencja,
- niska motywacja i niska kompetencja,
- syndrom porażki.

Działania w przypadku **wysokiej motywacji i niskiej kompetencji** efekty przynosi stosowanie stylu demokratycznego:

- życzliwość i współpraca;
- wspólne podejmowanie decyzji i ustalanie zakresu odpowiedzialności ucznia;
- ograniczenie kontroli do niezbędnego minimum;
- powiadamianie o osiągniętych rezultatach i stawianie coraz trudniejszych zadań.

W przypadku **niskiej motywacji i niskiej kompetencji** zaleca się:

- stawianie precyzyjnych i niezbyt trudnych zadań;
- podawanie dokładnego terminu wykonania pracy, formy kontroli, jasnych kryteriów zaliczenia i sposobu oceny.

Uczeń z syndromem porażki to osoba przystępująca do zadania z bardzo niskim oczekiwaniem sukcesu i jest skłonna porzucić zadanie w momencie pojawienia się pierwszych trudności. Inaczej niż uczniowie słabi, których często dotyczy niepowodzenie, pomimo że starają się jak umieją, ci zaczynają pracę bez przekonania i po prostu poddają się w obliczu trudności. Swoje porażki przypisują brakowi zdolności, a nie niedostatecznemu wysiłkowi lub niewłaściwej strategii.

Zalecane działania:

- zapewnić uczniom regularne sukcesy;
- zachęcać do wysiłku, chwaląc za rzeczywiście wykonaną pracę, wykazując uznanie dla postępów;
- wykorzystywać różne formy pracy grupowej dla wzmocnienia pozytywnej samooceny.

Niniejszy program zaleca szeroko pojętą indywidualizację procesu nauczania, szczególnie w przypadku uczniów mających trudności, gdyż zawsze istnieje szansa, że po wykonaniu zadania dostosowanego do ich poziomu dojrzałości staną się oni bardziej kompetentni. Pamiętać należy, że w przypadku, gdy uczeń wykona swoje zadanie, wyrażamy uznanie, informujemy, ale nie komentujemy.

Przyczyny trudności uczniów w nauce języka niemieckiego

Bezpośrednie – dysleksja (i inne zaburzenia)

- trudności z zapamiętaniem słówek i struktur gramatycznych;
- problemy z budowaniem wypowiedzi ustnych;
- trudności z rozumieniem i zapamiętywaniem tekstu mówionego – rozumienie ze słuchu;
- problemy z odróżnianiem słów podobnie brzmiących;
- trudności z poprawnym pisaniem, pomimo dobrych wypowiedzi ustnych;
- kłopoty z zapisem wyrazów w poprawnej formie gramatycznej;
- gubienie drobnych elementów graficznych - opuszczanie i przestawianie liter.

Pośrednie – środowiskowe

- niechęć do obcokrajowców;
- uprzedzenia wynikające z nastawienia/presji najbliższego otoczenia – rówieśnicy;
- brak szacunku dla ludzi wykształconych;
- brak własnej wizji przyszłości;
- zła sytuacja rodzinna;
- zły kontakt z nauczycielem języka niemieckiego.

Stopień dojrzałości uczniów klasy VII i VIII implikuje dobór metod, technik i strategii nauczania.

Zalecane metody w pracy z uczniem wykazującym trudności w zakresie sprawności receptywnych (słuchania i czytania):

- słuchanie/czytanie tekstu dla ogólnej orientacji;
- szukanie w tekście określonych informacji;
- szukanie w tekście słów kluczowych;
- odpowiedzi ustne na pytania do tekstu słuchanego/czytanego;
- dobieranie obrazków ilustrujących treść słuchanego/ czytanego tekstu;
- zaznaczanie prawidłowych odpowiedzi w zadaniach wielokrotnego wyboru;
- rozróżnianie prawdziwych i fałszywych wypowiedzi dotyczących tekstu w zadaniach
typu prawda – fałsz;
- przyporządkowanie cech/czynności osobom występującym w tekście;
- porządkowanie wypowiedzi w odpowiedniej kolejności.

Techniki wprowadzania, objaśniania, zapamiętywania i utrwalania słownictwa:

a) prezentacja słownictwa i przekazanie/zrozumienie jego znaczenia:

- wizualizacja – pokazywanie przedmiotów i obrazków, gesty, mimika, pantomima;
- podanie polskiego odpowiednika;

- powtarzanie zwrotów i wyrażeń z zamkniętymi oczami;

b) objaśnianie i zapamiętywanie:

- skojarzenia z kolorem, kształtem, smakiem, innymi znanymi słowami;
- dopasowanie słów do obrazka;
- zapamiętywanie zwrotów z nowym wyrazem;
- gry i zabawy pamięciowe (*Kettenübung, Stille Post, Kofferpacken, Domino, Memory*);

c) utrwalanie:

- wskazywanie wyrazów niepasujących do reszty;
- uzupełnianie zdań, tekstów, tabeli właściwymi wyrazami;
- grupowanie wyrazów;
- układanie zdań;
- dobieranie wyrazów parami;
- przyporządkowywanie do kategorii;
- asocjogram;
- mind mapping.

Techniki, które pomogą w nauczaniu gramatyki:

- budowanie zdań na podstawie wzoru;
- uzupełnianie elementów gramatycznych (końcówki, części zdania, puste pola tabeli), rekonstrukcja zdań z podanych elementów;
- samodzielne odkrywanie reguły gramatycznej na podstawie podanych przykładów (metoda indukcyjna).

Metody alternatywne:

- TPR – reagowanie całym ciałem;
- drama;
- praca metodą projektu;
- praca z piosenką;
- praca metoda stacji dydaktycznych;
- wykorzystanie materiałów multimedialnych (komputer, Internet, urządzenia mobilne).

Indywidualizacja zadań:

- zmniejszenie poziomu trudności zadań stawianych uczniom zmagającym się z nauką;
- stosowanie materiałów odwołujących się do wielu zmysłów, by zmniejszyć ich zależność od uczenia się z tekstu pisanego;
- zadawanie prac nawiązujących do zainteresowań uczniów;
- wyszukiwanie w uczeniu się uczniów ich mocnych stron i opieranie na nich nauczania;
- zadawanie zadań z wyraźną strukturą, dobrze określonych i mieszczących się w granicach możliwości uczniów;
- zadawanie zadań krótkich, z pierwszą częścią łatwiejszą lub na tyle uczniom znajomą, żeby już na wstępie doświadczyli sukcesu.

W przypadku uczniów z rozpoznanymi dysfunkcjami, nauczyciel powinien uważnie przeanalizować opinię poradni psychologicznej i dostosować wymagania i sposoby nauczania do zaleceń w niej zawartych.

5.5. Rola języka ojczystego

Poznawaniu języka obcego towarzyszy uczniom nie tylko ciekawość, ale również poszukiwanie tego, co jest im znane w języku ojczystym. Pomaga im to zrozumieć i przyswoić sobie nowe pojęcia i umiejętności.

W początkowej fazie nauki języka obcego dopuszcza się stosowanie poleceń w obu językach. Zaleca się jednak możliwie szybkie przejście do stosowania języka niemieckiego jako języka lekcji (*Unterrichtssprache*), co umożliwi uczniom szybkie reagowanie w typowych sytuacjach lekcyjnych oraz przygotuje do adekwatnego reagowania w sytuacji życia codziennego.

Używanie języka polskiego jest wskazane w celu szybkiego i skutecznego objaśnienia trudnego zagadnienia gramatycznego. Porównanie form i znaczeń w obu językach niejednokrotnie pomaga nauczyć poprawnego użycia wprowadzanych elementów i struktur.

Z uwagi na fakt, że uczniowi w trakcie lekcji chętniej komunikują się w języku polskim, szczególnie podczas pracy w grupach, nauczyciel powinien systematycznie i konsekwentnie ograniczać używanie przez uczniów języka ojczystego, poprzez np. zachęcanie uczniów do pełnienia roli tłumacza w interakcjach uczeń – uczeń, uczeń - nauczyciel. Podwyższenie oceny o 0,5 stopnia lub zastosowanie „plusów” może wpłynąć na zwiększenie motywacji uczniów do używania języka niemieckiego, jako języka komunikacji podczas lekcji.

Zadaniem nauczyciela języka niemieckiego jest również rozwijanie umiejętności posługiwania się językiem ojczystym oraz dbanie o poszerzanie i wzbogacanie zasobu słownictwa uczniów. Dlatego każda wypowiedź ucznia w języku polski powinna być kontrolowana przez nauczyciela pod względem poprawności językowej.

5.6. Przykładowe scenariusze lekcji

Scenariusz do rozdziału 3 podręcznika *Magnet 1: Vati, Mutti & Co.*

Temat: Wir gehören auch zur Familie

Cele lekcji:

Uczeń potrafi:

- nazwać zwierzęta domowe;
- powiedzieć, jakie ma zwierzątko, a jakie chciałby mieć;
- opisać osobę na podstawie podanych informacji.

Media/materiały: podręcznik *Magnet 1*, zeszyt ćwiczeń *Magnet 1*, odtwarzacz CD i płyta CD z nagraniem

Formy pracy: praca indywidualna, w parach, w grupie

Przebieg lekcji:

Uczniowie analizują zdjęcia z zadania 9 na str. 43 i formułują przypuszczenia, o czym mówią Oliver i Steffi. Następnie słuchają nagrania CD1_43 przy zamkniętych podręcznikach, a potem słuchają ponownie, jednocześnie czytając tekst. Następnie odpowiadają na pytania zamieszczone pod zdjęciami. Nauczyciel zwraca uwagę na ramę „Merk dir!”, wspólnie uczniowie szukają reguły dotyczącej form biernika rodzajnika nieokreślonego.

Uczniowie przyglądają się zdjęciom zwierząt i zwracają uwagę na kolory rodzajników (zadanie 10, str. 43). Słuchają nagrania CD1_44 i głośno powtarzają nazwy zwierząt.

Nauczyciel prezentuje uczniom tabelkę zadania 11 i wyjaśnia zasadę jej wypełnienia. Uczniowie rysują tabelkę w zeszytach i zaznaczają kratki, które ich dotyczą. Wybrani uczniowie odczytują swoje uzupełnienia (*Ja, ich habe ...*).

Klasa wykonuje zadanie typu łańcuszek. Każdy uczeń odpowiada na pytanie, a później zadaje je następnej osobie i w ten sposób wszyscy zabierają głos.

W następnym ćwiczeniu uczniowie pracują w parach i ćwiczą formy przeczące w bierniku. Nauczyciel przysłuchuje się minidialogom i udziela wskazówek.

W następnej fazie lekcji uczniowie wykorzystują poznane słownictwo i struktury do przedstawienia innych osób. Uczniowie analizują przedstawione informacje oraz przykład wypowiedzi. Następnie wybierają dowolną osobą i formułują wypowiedź na jej temat. Każdy uczeń powinien zabrać głos.

W ćwiczeniu fonetycznym (nagranie CD1_45) zebrano wyrazy obcego pochodzenia. Warto zwrócić uczniom uwagę, że nie zawsze zapożyczenia zachowują swoją oryginalną wymowę (CD).

Zadanie domowe: Napisz notkę do bloga o swojej rodzinie na podstawie notki Thomasa (zadanie 16, str. 45).

Scenariusz do rozdziału 4 podręcznika *Magnet smart 1*: Agnes, Lisa und ich

Temat: Meine Freunde

Cele lekcji:

Uczeń potrafi:

- przedstawić swoich przyjaciół,
- opisać ich cechy charakteru,
- wyrazić opinię o innych osobach.

Media/materiały: podręcznik *Magnet smart 1*, zeszyt ćwiczeń *Magnet smart 1*, odtwarzacz CD i płyta CD z nagraniem

Formy pracy: praca indywidualna, w parach, w grupie

Przebieg lekcji:

Nauczyciel pyta uczniów, z kim najchętniej spędzają czas wolny. Uczniowie odpowiadają na pytanie, a następnie otwierają podręcznik *Magnet smart 1* na str. 58, przyglądają się fotogra-

fii przedstawiającej troje młodych ludzi i wykonują ćwiczenie 1a, snują przypuszczenia, odpowiadając na pytania *Wer ist das?* (Kto to jest?). Następnie wykonują zadanie 1b: przepisują do zeszytu znajdujące się pod poleceniem pytania, słuchają nagrania CD_39 i notują odpowiedzi *Ja/Nein* (Tak/Nie). Uczniowie słuchają nagrania dwukrotnie, po czym porównują w parach trafność odpowiedzi. Nauczyciel wspólnie z uczniami sprawdza poprawność wykonania zadania.

Uczniowie pracują w parach i czytają dwa krótkie teksty z zdania 2a (wypowiedzi dwóch dziewcząt na temat *Die beste Freundin, der beste Freund*. Następnie opowiadają sobie po polsku nawzajem, co zrozumieli. Nauczyciel sprawdza stopień zrozumienia tekstu, zadając kilka pytań po niemiecku, np. *Wie alt ist Agnes?*, *Wie ist Lukas?*, następnie prosi uczniów o wyszukanie w tekstach wyrazów określających cechy charakteru. Uczniowie podają przymiotniki np. *sympathisch, humorvoll, ...* , a następnie wykonują indywidualnie zadania 2b: czytają ponownie obydwa teksty i przyporządkowują osobom odpowiednie informacje. Zadanie zostaje zapisane w zeszycie. Nauczyciel wspólnie z uczniami sprawdza poprawności wykonania zadania.

Uczniowie wykonują zadanie 2c i przedstawiają Agnes i Lukasa na podstawie notatek z zdania 2b.

Uczniowie słuchają nagrania CD_40 i powtarzają chórem za lektorem przymiotniki określające cechy charakteru (zadanie 3a)

Nauczyciel rysuje na tablicy dwa emotikony ☺ ☹ i zachęca uczniów do wybrania z listy zamieszczonej w zadaniu 3b cech pasujących do tych emotikonów. Następnie uczniowie sporządzają w zeszycie listę cech od najbardziej pożądanych do najtrudniejszych do zaakceptowania. (Uczniowie mogą to zadanie wykonać pracując w parach lub małych grupach i przygotować taką listę w postaci plakatu).

Na zakończenie lekcji uczniowie tworzą krąg i wykonują ćwiczenie utrwalające w postaci zabawy *Schnelle Runde*.

Zadanie domowe: Odpowiedz na pytania dotyczące twojej najlepszej przyjaciółki/twojego najlepszego przyjaciela.

Scenariusz do rozdziału 2 podręcznika *Magnet smart 2: Mein Alltag*

Temat: Wie läuft dein Tag ab?

Cele lekcji:

Uczeń potrafi :

- opisać sytuacje przedstawione na obrazkach;
- relacjonować przebieg dnia;
- prawidłowo wymawiać i akcentować czasowniki nierozdzielnie złożone.

Media/materiały: podręcznik *Magnet smart 2*, zeszyt ćwiczeń, odtwarzacz CD i płyta CD z nagraniem

Formy pracy: praca indywidualna, w parach, w grupie

Przebieg lekcji:

Nauczyciel zadaje uczniom kilka pytań z wykorzystaniem materiału poprzedniej lekcji, np.: *Wie spät ist es? Wann fängt der Matheunterricht an? Um wieviel Uhr fängt die achte Stunde an?*

Uczniowie odpowiadają na pytania, a następnie otwierają podręcznik *Magnet smart 2* na str. 35 i czytają tekst zamieszczony w zadaniu 5a (*Der Tagesablauf von Agnes*). Uczniowie dopasowują wybrane zdania do obrazków i opisują przedstawione na nich sytuacje. Następnie wyszukują w znanym już tekście informacje na temat godzin, w jakich Agnes wykonuje poszczególne czynności i zapisują je w zeszycie. Uczniowie pracują w parach, przygotowują minidialogi według wzoru podanego w zadaniu 5b, a następnie odgrywają je w klasie.

Nauczyciel proponuje zabawę polegającą na sprawdzeniu, ile informacji na temat przebiegu dnia Agnes udało się uczniom zapamiętać (zadanie 5c). Uczniowie starają się precyzyjnie opisać sytuacje przedstawione na obrazkach. Nauczyciel wspólnie z uczniami sprawdza poprawność wykonania zadania, a uczniów, którzy bezbłędnie rozpoznali sytuacje nagradza plusem lub oceną.

Uczniowie pracują indywidualnie, przepisują do zeszytu zdania z zadania 6 i pisemnie na nie odpowiadają, następnie w parach zamieniają się zeszytami i sprawdzają się nawzajem, zadając sobie pytania dotyczące przebiegu dnia. Nauczyciel może zaproponować zabawę *Interview*, w której uczniowie odpowiadać będą „publicznie” na pytania dotyczące przebiegu ich dnia.

Lekcję kończy ćwiczenie 7 (*Ausprachetraining - Wortakzent*), uczniowie słuchają nagrania CD_26 i chórem powtarzają wybrane czasowniki nierozdzielnie złożone, zwracając baczność uwagę na ich wymowę i sposób akcentowania.

Zadanie domowe: Naucz się opisywać przebieg swojego dnia i sporządź notatki do zadanie 8, str. 36.

6. Oczekiwane osiągnięcia ucznia

Niniejszy program umożliwia realizację założeń podstawy programowej określającej oczekiwane osiągnięcia uczniów szkoły podstawowej, którzy uczą się języka niemieckiego, jako drugiego, czyli w wariantcie II.2. Przewidywane osiągnięcia sformułowane są w języku wymagań szczegółowych, opisanych w rozdziale 3.2.

Przewidywane osiągnięcia ucznia na poziomie II.2 na koniec szkoły podstawowej

Dla zwiększenia przejrzystości tego opisu sklasyfikowano osiągnięcia ucznia w ramach poszczególnych sprawności językowych, sprawności zintegrowanych i ponadprzedmiotowych umiejętności ucznia. Zastosowanie takiego zabiegu powinno ułatwić nauczycielom formułowanie i modyfikowanie przedmiotowych kryteriów oceniania.

1. Słuchanie

Uczeń rozumie bardzo proste wypowiedzi ustne (np. rozmowy, wiadomości, komunikaty, ogłoszenia) artykułowane wyraźnie, w standardowej odmianie języka:

- 1) reaguje na polecenia;
- 2) określa główną myśl wypowiedzi;
- 3) określa intencje nadawcy/autora wypowiedzi;
- 4) określa kontekst wypowiedzi (np. czas, miejsce, uczestników);
- 5) znajduje w wypowiedzi określone informacje;
- 6) rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi.

2. Czytanie

Uczeń rozumie bardzo proste wypowiedzi pisemne (np. listy, e-maile, SMS-y, kartki pocztowe, napisy, ulotki, jadłospisy, ogłoszenia, rozkłady jazdy, historyjki obrazkowe z tekstem, teksty narracyjne, wpisy na forach i blogach):

- 1) określa główną myśl tekstu;
- 2) określa intencje nadawcy/autora tekstu;
- 3) określa kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę);
- 4) znajduje w tekście określone informacje;
- 5) rozróżnia formalny i nieformalny styl tekstu.

3. Mówienie

3.1. Tworzenie tekstu

Uczeń tworzy bardzo krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi ustne:

- 1) opisuje ludzi, przedmioty, miejsca i zjawiska;
- 2) opowiada o czynnościach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;
- 3) przedstawia intencje i plany na przyszłość;
- 4) przedstawia upodobania;

- 5) wyraża swoje opinie;
- 6) wyraża uczucia i emocje;
- 7) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.

3.2 Reagowanie językowe

Uczeń reaguje ustnie w typowych sytuacjach:

- 1) przedstawia siebie i inne osoby;
- 2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu (np. prosi o wyjaśnienie, powtórzenie, sprecyzowanie; upewnia się, że rozmówca zrozumiał jego wypowiedź);
- 3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;
- 4) wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami;
- 5) wyraża swoje upodobania, intencje i pragnienia; pyta o upodobania, intencje i pragnienia innych osób;
- 6) składa życzenia, odpowiada na życzenia;
- 7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
- 8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje;
- 9) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
- 10) nakazuje, zakazuje;
- 11) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
- 12) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek);
- 13) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

4. Pisanie

4.1. Tworzenie tekstu

Uczeń tworzy bardzo krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (np. notatkę, ogłoszenie, zaproszenie, życzenia, wiadomość, SMS, pocztówkę, e-mail, historyjkę, wpis na blogu):

- 1) opisuje ludzi, przedmioty, miejsca i zjawiska;
- 2) opowiada o czynnościach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;
- 3) przedstawia intencje i plany na przyszłość;
- 4) przedstawia upodobania;
- 5) wyraża swoje opinie;
- 6) wyraża uczucia i emocje;
- 7) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.

4.2. Reagowanie językowe

Uczeń reaguje w formie bardzo prostego tekstu pisanego (np. wiadomość, SMS, e-mail, wpis na czacie/forum) w typowych sytuacjach:

- 1) przedstawia siebie i inne osoby;

- 2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę (np. podczas rozmowy na czacie);
- 3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz/ankietę);
- 4) wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami;
- 5) wyraża swoje upodobania, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, intencje i pragnienia innych osób;
- 6) składa życzenia, odpowiada na życzenia;
- 7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
- 8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje;
- 9) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
- 10) nakazuje, zakazuje;
- 11) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
- 12) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek);
- 13) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

5. Osiągnięcia ucznia w ramach zintegrowanych sprawności językowych

Uczeń przetwarza bardzo prosty tekst ustnie lub pisemnie:

- 1) przekazuje w języku obcym nowożytnym podstawowe informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach);
- 2) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;
- 3) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim.

6. Ponadprzedmiotowe umiejętności ucznia

- 1) Uczeń dokonuje samooceny i wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, stosowanie mnemotechnik, korzystanie z tekstów kultury w języku obcym nowożytnym).
- 2) Uczeń współdziała w grupie (np. w lekcyjnych i pozalekcyjnych językowych pracach projektowych).
- 3) Uczeń korzysta ze źródeł informacji w języku obcym nowożytnym (np. z encyklopedii, mediów), również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych.
- 4) Uczeń stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów kluczy lub internacjonalizmów) i strategie kompensacyjne, w przypadku gdy nie zna lub nie pamięta wyrazu (np. upraszczanie formy wypowiedzi, wykorzystywanie środków niewerbalnych).
- 5) Uczeń posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami).
- 6) Uczeń posiada:
 - a. podstawową wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu lokalnego, europejskiego i globalnego;

- b. świadomość związku między kulturą własną i obcą oraz wrażliwość międzykulturową.

Na uwagę zasługuje fakt, że trudno jest dokonać jakiegokolwiek klasyfikacji umiejętności językowych, ponieważ ich przyrost następuje w sposób nieregularny, trudny do opisanego w określonych schematach. Ze względu na złożoność procesu kształcenia językowego trudno jest ocenić, czy wyższy poziom znajomości języka osiągnęła osoba, która perfekcyjnie opanowała wąski zakres umiejętności, czy też ta, która potrafi porozumiewać się w wielu sytuacjach, ale popełnia sporo błędów.

6.1. Poziomy biegłości językowej według ESOKJ

Realizacja niniejszego programu umożliwi uczniom osiągnięcie poziomu biegłości językowej A1 według ESOKJ w zakresie kompetencji językowej, co da im szansę na zdawanie pierwszych międzynarodowych egzaminów i uzyskanie europejskiego certyfikatu, potwierdzającego poziom biegłości językowej.

Poziomy biegłości językowej A1:

Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie i potrafi stosować potoczne wyrażenia i bardzo proste wypowiedzi dotyczące konkretnych potrzeb życia codziennego. Potrafi formułować pytania z zakresu życia prywatnego, dotyczące np. miejsca, w którym mieszka, ludzi, których zna i rzeczy, które posiada oraz odpowiadać na tego typu pytania. Potrafi przedstawiać siebie i innych. Potrafi prowadzić proste rozmowę pod warunkiem, że rozmówca mówi wolno, zrozumiale i jest gotowy do pomocy.

Program przybliży również zakres umiejętności umożliwiających osiągnięcie przez ucznia poziomu biegłości językowej A2:

Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie wypowiedzi i często używane wyrażenia w zakresie tematów związanych z życiem codziennym (są to np. bardzo podstawowe informacje, dotyczące osoby rozmówcy i jego rodziny, zakupów, otoczenia, pracy). Potrafi porozumiewać się w rutynowych, prostych sytuacjach komunikacyjnych, wymagających jedynie bezpośredniej wymiany zdań na tematy znane i typowe. Potrafi w prosty sposób opisywać swoje pochodzenie i otoczenie, w którym żyje, a także poruszać sprawy związane z najważniejszymi potrzebami życia codziennego.

Egzaminy potwierdzające wymienione kompetencje oferowane są przez niemieckie i austriackie instytucje : Goethe Institut - Goethe-Zertifikats A1: Fit in Deutsch 1 i Österreich Institut - ÖSD KID A1 (Kompetenz in Deutsch A1) oraz Fit in Deutsch 2 KID –(Kompetenz in Deutsch A2).

6.2. Ogólny opis biegłości językowych w zakresie poszczególnych sprawności

Niniejsza skala określa typowe lub prawdopodobne zachowania uczących się na danym poziomie. Daje ona informację o tym, co dana osoba potrafi nawet na niskich poziomach zaawansowania. Pozwala to początkującym uczniom na dokonanie samooceny.

Rozumienie ze słuchu: ogólny opis umiejętności

A2

Potrafi zrozumieć wystarczająco dużo, by reagować na konkretne potrzeby komunikacyjne, pod warunkiem, że wypowiedź rozmówcy jest artykułowana wyraźnie i powoli, Potrafi zrozumieć zwroty i wyrażenia związane z najważniejszymi dla niego obszarami tematycznymi (np. podstawowe informacje o sobie i swojej rodzinie, zakupy, topografia lokalna, zatrudnienie), pod warunkiem, że wypowiedź rozmówcy jest artykułowana wyraźnie i powoli.

A1

Potrafi zrozumieć wypowiedź artykułowaną bardzo powoli i uważnie, z długimi pauzami umożliwiającymi stopniowe przyswajanie znaczenia.

Uczeń rozumie:

- ceny towarów, pytanie o cenę;
- liczebniki główne;
- liczebniki porządkowe;
- nazwy części garderoby;
- nazwy czynności związanych ze spędzaniem czasu wolnego i wakacjami;
- nazwy dni tygodnia;
- nazwy kolorów, pytanie o kolor;
- nazwy krajów niemieckojęzycznych;
- nazwy mebli i przedmiotów w klasie i swoim pokoju;
- nazwy miesięcy i pory roku;
- nazwy potraw, napojów;
- nazwy przedmiotów szkolnych;
- nazwy przyborów szkolnych;
- nazwy sklepów i wybranych budynków w mieście;
- nazwy wybranych stacji i programów telewizyjnych;
- nazwy zwierząt domowych i innych;
- określanie miejsca zamieszkania;
- określanie położenia przedmiotów, pytanie o położenie przedmiotów;
- określanie przynależności;
- określanie swoich umiejętności i umiejętności innych osób;
- określenia wyrażające uczucia;
- potwierdzanie, zaprzeczanie;

- powitania i pożegnania;
- proste życzenia okolicznościowe;
- prośby, podziękowania;
- prośbę o przedstawianie się;
- pytanie datę urodzenia;
- pytanie o drogę;
- pytanie o godzinę, określanie godziny, pory dnia;
- pytanie o ilość, określanie ilości;
- pytanie o numer telefonu, podawanie numeru telefonu;
- pytanie o posiadanie czegoś;
- pytanie o samopoczucie, wyrażenie samopoczucia;
- pytanie o ulubione programy telewizyjne, tytuły książek i czasopism;
- pytanie o ulubiony dzień tygodnia;
- pytanie o umiejętności;
- pytanie o upodobania, wyrażanie upodobań;
- typowe czynności życia codziennego;
- wyrażanie przeprosin i ubolewania;
- wyrażanie przypuszczenia;
- wyrażanie radości i niechęci;
- wyrażenia opisujące częstotliwość wykonywania danych czynności;
- wyrażenie zachwyty, podziwu i zainteresowania.

Słuchanie komunikatów i instrukcji

A2

Potrafi wyłować główne treść w krótkich, jasnych, prostych komunikatach i ogłoszeniach. Rozumie proste wskazówki tłumaczące, jak z punktu X dotrzeć do punktu Y, pieszo lub korzystając z komunikacji miejskiej.

A1

Rozumie polecenia adresowane do niego w sposób uważny i powolny, a także potrafi stosować się do krótkich i prostych wskazówek.

Słuchanie programów radiowych i telewizyjnych oraz nagrań

A2

Rozumie i potrafi wyłować główne informacje z krótkich nagrań na tematy codzienne, gdy wypowiedzi są powolne i przejrzyste.

A1

(brak wskaźnika)

Czytanie ze zrozumieniem: ogólny opis umiejętności

A2

Rozumie krótkie, proste teksty na znane mu konkretne tematy, napisane językiem codziennym lub związane z pracą, zawierające często używane sformułowania. Rozumie krótkie, proste teksty, zawierające najczęściej stosowane sformułowania oraz tzw. słowa „międzynarodowe” istniejące w wielu językach.

A1

Rozumie bardzo krótkie, proste teksty, czasem pojedyncze wyrażenia, wychwytyjąc znane mu nazwy, słowa oraz podstawowe wyrażenia - jeśli trzeba, czytając ponownie niektóre fragmenty.

Uczeń rozumie:

- ogólny sens tekstów zamieszczonych w podręczniku;
- wybrane informacje dotyczące znanej tematyki;
- polecenia w podręczniku i książce ćwiczeń;
- proste teksty informacyjne;
- krótkie wiadomości tekstowe w formie smsa lub e-maila.

Produkcja

Wypowiedź ustna: ogólny opis umiejętności

A2

Potrafi przedstawiać proste opisy lub prezentować osoby, warunki życia lub pracy, codzienne rutynowe czynności, rzeczy lubiane/nielubiane itp. W formie krótkiego ciągu prostych zwrotów i zdań, tworzących listę spraw.

A1

Potrafi wypowiadać pojedyncze zdania na temat ludzi i miejsc.

Uczeń potrafi:

- formułować polecenie;
- nazwać codzienne rutynowe czynności w domu i w szkole;
- nazwać części garderoby i kolory;
- nazwać czynności wykonywane w czasie wolnym i podczas wakacji;
- nazwać kraje w Europie i na świecie;
- nazwać liczebniki;
- nazwać miesiące, dni tygodnia, pory roku;
- nazwać podstawowe części ciała;
- nazwać potrawy i napoje;
- nazwać przedmioty w klasie i swoim pokoju;
- nazwać przybory i przedmioty szkolne;
- nazwać wybrane audycje telewizyjne;

- nazywać meble;
- określać miejsce spotkań;
- określać stan posiadania;
- określić nominał wybranych monet (euro, cent);
- określić swoje umiejętności lub ich brak;
- określić swoje upodobania kulinarne i upodobania innych osób;
- opisać własny pokój;
- opisać miejsce zamieszkania;
- opisać produkty;
- podać adres;
- podawać czas zegarowy;
- podawać dane osobowe;
- prosić o wyjaśnienie;
- prowadzić rozmowy telefoniczne;
- prowadzić wywiad;
- przedstawiać i opisywać członków rodziny i swoich przyjaciół;
- przedstawiać siebie i innych;
- przeliterować wyraz;
- przywitać się i pożegnać;
- pytać o imię i samopoczucie;
- rozmawiać o prawach i obowiązkach;
- składać propozycję;
- udzielać informacji o cenach i położeniu sklepów;
- wyrazić przynależność;
- wyrazić upodobanie;
- wyrazić własne zadanie i preferencje;
- wyrazić zachwyt, zainteresowanie, podziw;
- zapraszać kogoś;
- zebrać informacje za pomocą pytań;
- złożyć proste życzenia urodzinowe, życzenia z okazji świąt Bożego Narodzenia;
- złożyć zamówienie w kawiarni, restauracji, lodziarni;
- zwracać się do rówieśników i osób dorosłych.

Wypowiedź pisemna: ogólny opis umiejętności

A2

Potrafi pisać teksty składające się z prostych wyrażen i zdań połączonych prostymi spójnikami, takimi jak „i”, „ale” czy „dlatego że”.

A1

Potrafi pisać proste pojedyncze wyrażenia i zdania.

Uczeń potrafi:

- napisać krótką informację o sobie i innych,
- napisać krótki tekst/list/sms/ e-mail,
- napisać ogłoszenie,
- opisać osobę, przedmiot lub miejsce na podstawie ilustracji;
- sporządzić krótką notatkę.

Interakcja

Interakcja ustna: ogólna ocena umiejętności

A2

Potrafi ze stosunkową łatwością uczestniczyć w typowych i krótkich rozmowach, pod warunkiem otrzymania w razie potrzeby pomocy od rozmówcy. Potrafi bez zbytniego wysiłku radzić sobie z prostą, rutynową wymianą zdań. Potrafi zadawać pytania i odpowiadać na nie oraz wymieniać poglądy i informacje na znane mu tematy w możliwych do przewidzenia sytuacjach życia codziennego.

Potrafi uczestniczyć w rozmowach wymagających prostej i bezpośredniej wymiany informacji na znane mu lub rutynowe tematy związane z pracą /czasem wolnym. Umie uczestniczyć w krótkich rozmowach towarzyskich, lecz rzadko potrafi zrozumieć wystarczająco.

A1

Potrafi uczestniczyć w prostych sytuacjach komunikacyjnych, gdy rozmówca często powtarza wypowiedzi w wolniejszym tempie, parafrazuje i wyjaśnia. Potrafi zadawać proste pytania i odpowiadać na nie, a także wyrażać i uwzględniać proste stwierdzenia dotyczące codziennych potrzeb lub bardzo dobrze mu znanych tematów.

Konwersacja

A2

Potrafi prowadzić bardzo krótkie, towarzyskie wymiany zdań, lecz rzadko rozumie wystarczająco dużo, by samodzielnie podtrzymać rozmowę, chociaż może wiele zrozumieć, jeżeli rozmówca mu pomoże. Potrafi używać codziennych form grzecznościowych przy powitaniach/pożegnaniach i zwracaniu się do innych osób. Umie odpowiadać na zaproszenia, propozycje i przeprosiny, a także zapraszać, proponować i przepraszać. Potrafi powiedzieć, co lubi, a czego nie.

A1

Umie się przedstawić i używać podstawowych zwrotów na powitanie i pożegnanie. Potrafi zapytać, jak ktoś się ma i reagować na nowiny. Rozumie wyrażenia dotyczące zaspokajania najprostszych, konkretnych potrzeb, kierowane bezpośrednio do niego - zrozumiałe, wolno i jeśli trzeba ponownie - przez życzliwie nastawionego rozmówcę.

Uczeń potrafi uczestniczyć w prostej rozmowie z nauczycielem, koleżankami i kolegami w klasie oraz innymi użytkownikami języka niemieckiego poprzez zadawanie pytań i udzielanie odpowiedzi na tematy pozostające w kręgu jego zainteresowań.

Interakcja pisemna: ogólny opis umiejętności

A2

Potrafi pisać krótkie, proste notatki na temat najpilniejszych, codziennych spraw.

A1

Potrafi w formie pisemnej pytać o dane osobowe lub przekazywać takie dane w tej formie.

Uczeń potrafi:

- wynotować konkretne informacje z tekstu;
- opisać krótko osobę;
- napisać krótką informację o sobie;
- wypełnić formularz.

Komunikacyjne kompetencje językowe

Pełna realizacja niniejszego programu umożliwi uczniom szkoły podstawowej osiągnięcie komunikacyjnych kompetencji językowych odpowiadają poniższym skalom z *Europejskiego systemu opisu kształcenia językowego*:

Stosowanie środków językowych: zakres ogólny

A2

Potrafi formułować krótkie stwierdzenia dotyczące codziennych, prostych potrzeb konkretnego rodzaju: danych osobowych, rutynowych czynności życia codziennego, pragnień i potrzeb, pytań o informację.

Potrafi używać prostych wzorów zdań i komunikować się za pomocą zapamiętanych wyrażen, grup kilku słów i utartych formułek na temat siebie i innych osób, tego, czym się zajmują, miejsc, posiadanych rzeczy itp.

Dysponuje ograniczonym zasobem krótkich, wyuczonych na pamięć wyrażen dotyczących prawdopodobnych sytuacji życiowych. W sytuacjach nietypowych występują często załamania komunikacji i nieporozumienia.

A1

Dysponuje bardzo podstawowym zasobem prostych wyrażen na temat własnej osoby i konkretnych potrzeb.

Zakres słownictwa

A2

Dysponuje słownictwem wystarczającym do wyrażania podstawowych potrzeb komunikacyjnych w życiu codziennym.

Dysponuje słownictwem wystarczającym do zaspokojenia najważniejszych codziennych potrzeb komunikacyjnych.

A1

Dysponuje podstawowym zasobem słownictwa, złożonym z pojedynczych słów lub wyrażen związanych z konkretnymi sytuacjami.

Poprawność leksykalna

A2

Potrafi posługiwać się wąskim zakresem słownictwa, związanym z konkretnymi potrzebami życia codziennego.

A1

(brak wskaźnika)

Poprawność gramatyczna

A2

Poprawnie używa prostych struktur, jednak systematycznie popełnia podstawowe błędy, np. w użyciu form czasownika. Mimo to wypowiedź jest zazwyczaj zrozumiała.

A1

Wykazuje jedynie ograniczone opanowanie prostych struktur gramatycznych i wzorów zdaniowych w ramach wyuczonego

Poprawność fonologiczna

A2

Wymowa jest na ogół na tyle wyraźna, by zrozumieć wypowiedź, mimo wyraźnego obcego akcentu; rozmówcy muszą jednak, co jakiś czas prosić o powtórzenie.

A1

Wymowa bardzo ograniczonego zakresu wyuczonych słów i wyrażen jest przy pewnym wysiłku zrozumiała przez rodzimego użytkownika języka, przywykłego do rozmówców z tej grupy językowej.

7. Kontrola i ocena wyników nauczania

Celem oceniania jest wspomaganie ucznia w procesie uczenia się poprzez przekazywanie informacji na temat jego mocnych i słabych stron. Informacja ta powinna dotyczyć wszystkich aspektów języka ćwiczonych podczas lekcji: rozumienia tekstu czytanego, słuchanego, pisanego, mówienia oraz znajomości słownictwa, a w późniejszym czasie – także struktur gramatycznych. Ocenianie musi być prowadzone systematycznie, tak, aby uczniowie na bieżąco znali swoje postępy, a nauczyciel mógł analizować skuteczność procesu nauczania i korygować własną pracę.

System oceniania powinien uwzględniać następujące formy oceniania:

- a) bieżącą samokontrolę i samoocenę;
- b) wewnątrzszkolną bieżącą, śródroczną i roczną kontrolę i ewaluację prowadzoną przez nauczyciela;
- c) ocenę zewnętrzną przeprowadzoną przez Centralną Komisję Egzaminacyjną (w przypadku pierwszego języka obcego lub – jeśli uczeń tak zdecyduje – innego języka, ale na poziomie wymaganym dla wariantu II.1).

7.1. Samokontrola i samoocena ucznia

Bieżąca samokontrola i samoocena wpływa na podniesienie motywacji do uczenia się języka obcego. Stwarza uczniowi możliwość samodzielnego monitorowania przyrostu wiedzy i umiejętności i orientacji w czynionych postępach. Bieżąca kontrola powinna koncentrować się na sprawdzeniu przyrostu umiejętności w ramach zintegrowanych sprawności językowych, a stosowane testy motywować ucznia urozmaiconą formą zadań.

Magnet 1 Książka ćwiczeń

Teraz potrafię...

Przywitać się i pozegnać z rówieśnikiem.

Przywitać się i pozegnać z osobą dorosłą.

Zapytać rówieśnika, jak się czuje, oraz odpowiedzieć na takie pytanie.

Zapytać rówieśnika o numer telefonu i podać własny numer.

Zapytać o cenę jakiegoś przedmiotu i odpowiedzieć na takie pytanie.

Zapytać o nazwę jakiegoś przedmiotu oraz odpowiedzieć na takie pytanie.

Potwierdzić i zaprzeczyć, że chodzi o dany przedmiot.

Określić kolor różnych przedmiotów.

Zakres tematyczny:
ŻYCIE PRYWATNE, PRACA, ŚWIAT PRZYRODY
W tym rozdziale nauczysz się:
• udzielać informacji o rodzinie, • określać zawody, • nazywać zwierzęta domowe, • wyrażać przynależność, • wyrażać żal, sympatię, miłość.
Zagadnienia gramatyczne:
• odmiana czasowników <i>sein</i> i <i>haben</i>, • wyrażanie przynależności, • rzeczowniki w mianowniku i bierniku, • liczba mnoga rzeczownika, • forma <i>möcht-</i>, • przeczenie <i>kein</i>.
W lekcji <i>In der Praxis</i>:
• rozwiążesz zagadkę rodzinną.

7.2. Portfolio językowe

Zgodnie z *Podstawą programową kształcenia ogólnego* obowiązującą od 1.09.2017, nauczanie języka obcego jako drugiego rozpoczyna się w klasie VII szkoły podstawowej. Uczniowie mają już zatem doświadczenie w uczeniu się pierwszego języka obcego i dlatego w tej sytuacji wskazane jest zapoznanie uczniów z Europejskim Portfolio Językowym.

Europejskie Portfolio Językowe (EPJ) służy rozwijaniu świadomego i samodzielnego uczenia się. Jest to pewnego rodzaju prywatny dokument ucznia, w którym gromadzi on swoje doświadczenia i osiągnięcia związane z nauką języków obcych zarówno w szkole, jak i poza nią. EPJ składa się z trzech części:

- paszportu językowego, w którym uczący się odnotowuje poziom znajomości kolejnych języków (w skali Europejskiego systemu opisu kształcenia językowego: A1, A2, B1, B2, C1, C2), historię uczenia się języka oraz uzyskane dyplomy i certyfikaty;
- biografii językowej – najobszerniejszej i wymagającej największej refleksji części EPJ, w której uczniowie szczegółowo opisują swoje doświadczenia związane z uczeniem się języka obcego, określają swoje mocne i słabe strony, stawiają sobie cele, określają techniki uczenia się i zaznaczają na listach zdobyte umiejętności językowe;
- dossier, w którym uczeń gromadzi wszelkie materiały związane z procesem uczenia się (mogą to być prace pisemne, projekty, listy).

Bieżącej samokontroli może służyć arkusz samooceny wzorowany na dokumencie Rady Europy, za pomocą którego uczeń będzie mógł samodzielnie przeanalizować swoje umiejętności w odniesieniu do poszczególnych sprawności i osiąganych kompetencji komunikacyjnych.

Słuchając, potrafię zrozumieć:	Wcale	W ma- łym stopniu	Dość dobrze	Dobrze
formuły powitania, pożegnania, pytanie o samopoczucie				☒
niektóre, wyraźnie wypowiedziane, proste polecenia			☒	
potoczne, proste wyrażenia dotyczące życia codziennego, (np. akceptacja, odmowa, podziękowanie)				☒
Czytając, potrafię zrozumieć:				
znane mi słowa lub tzw. słowa „międzynarodowe"				
informacje zamieszczone na tablicach informacyjnych				
kwestionariusz, (np. w hotelu), by móc wpisać swoje dane: nazwisko, imię, datę urodzenia, narodowość.				
Uczestnicząc w rozmowie, potrafię:				
przedstawić siebie i przedstawić kogoś				
powitać kogoś i zakończyć rozmowę				
zapytać kogoś o samopoczucie				
zaproponować lub ofiarować coś komuś				
odpowiadać na proste pytania pod warunkiem, że mogę uzupełnić gestami to co mówię				
zadawać rozmówcy proste pytania: zapytać o nazwisko, miejsce zamieszkania; mogę również odpowiadać na takie pytania, o ile są one wypowiedzane wolno i wyraźnie				
określić datę, ustalić termin spotkania, używając wyrażeń takich jak: w styczniu w poniedziałek, o godzinie 12.00; itp.				
komunikować się w bardzo prostych sytuacjach, o ile mój rozmówca będzie mówił wolno powtarzając niektóre wypowiedzi				
Wypowiadając się w sposób ciągły, potrafię:				

powiedzieć kim jestem, co robię i gdzie mieszkam				
podać kilka informacji na swój temat (nazwisko, imię, wiek itp.)				
mówić prostymi zdaniami o ludziach i miejscach				
Pisząc, potrafię:				
formułować bezbłędnie proste zdania, które wcześniej poznałem w formie ustnej				
zredagować tekst kartki pocztowej				
wypełnić formularz, np. w recepcji w hotelu				
formułować proste zdania na mój temat lub na temat innych osób, opisując, gdzie mieszkają i co robią				

Po dwóch latach nauki języka niemieckiego w szkole podstawowej uczeń może dokonać całościowej samooceny biegłości językowej na podstawie opisów poziomów określonych w ESOKJ.

7.3. Kontrola bieżąca, śródroczna i roczna

Do prowadzenia bieżącej, śródrocznej i rocznej kontroli przyrostu lub stanu wiedzy i umiejętności uczniów w zakresie systematycznie zdobywanych i trenowanych sprawności językowych oraz kompetencji komunikacyjnych potrzebne są nauczycielowi odpowiednie narzędzie w postaci krótkich sprawdzianów lub dłuższych testów, obejmujących większą część materiału i testujących wszystkie sprawności.

Każdy nauczyciel może przygotować własne testy dostosowane do grupy wiekowej, jej specyfiki i poziomu nauczania. W grupach o niejednorodnym poziomie osiągnięć edukacyjnych zaleca się stosowanie zadań zróżnicowanych pod względem skali trudności i umożliwiających nawet uczniom dyslektycznym osiągnięcie zadawalających wyników.

Nauczyciel, którzy samodzielnie przygotowują testy muszą pamiętać o przestrzeganiu podstawowych wskaźników poprawności testu:

- trafności, polegającej na zgodności tego, co test sprawdza z założonymi celami;
- rzetelności, zapewniającej niezależność wyniku sprawdzianu i jego względną stałość;
- obiektywności, czyli niezależności oceny osiągnięć ucznia od jego cech osobistych, dotychczasowych osiągnięć, nastawienia nauczyciela oraz warunków sprawdzania.

Kontrola bieżąca powinna odpowiadać trzem podstawowym zaleceniom:

- dokładnie określać przedmiot i zakres kontrolowanej wiedzy;
- dokładnie precyzować wartości punktowe za poszczególne zadania, zawierać jednoznaczne polecenia, dokładnie określać przewidywany czas wykonania zadania;
- być obiektywna (określać granice punktowe dla poszczególnych ocen).

Kontrola ta powinna odnosić się do wyznaczonych celów i obejmować wszystkie cztery sprawności. W żadnym razie nie powinna ograniczać się do testowania poprawności gramatyczno-leksykalnej, a przygotowany przez nauczyciela test powinien obejmować następujące grupy zadań:

Zadania sprawdzające rozumienie tekstu słuchanego na przykład:

- zadania typu prawda-fałsz;
- zadania wielokrotnego wyboru (multiple-choice);
- przyporządkowanie obrazków i fragmentów tekstu;
- ułożenie prawidłowej kolejności słyszanych zdań;
- wybranie ze zbioru podanych informacji tych dotyczących tekstu słyszanego;
- narysowanie treści;
- proste pytania do tekstu.

Zadania sprawdzające rozumienie tekstu czytanego, na przykład:

- zaznaczenie odpowiedniej informacji w tekście;
- uporządkowanie tekstu w logiczną całość;
- odpowiedzi na pytania;
- znalezienie odpowiedniego tytułu lub pointy;
- zadania typu prawda-fałsz;
- zadania wielokrotnego wyboru (multiple-choice).

Zadania sprawdzające sprawność mówienia mogą być sformułowane w postaci opisu sytuacji komunikacyjnej, w jakiej może znaleźć się uczeń. Zadanie takie powinno zawierać polecenia umożliwiające adekwatną do sytuacji komunikatywną reakcję, np.:

Poznałeś/ poznałaś koleżankę/kolegę z Niemiec:

- *przedstaw się i podaj swój wiek,*
- *zapytaj o jej/jego imię i wiek*
- *powiedz, że pochodzisz z Polski i uczysz się języka niemieckiego*

Zadania sprawdzające sprawność pisania na przykład:

- formułowanie podpisów do obrazków;
- napisanie krótkiego listu na zadany temat;
- napisanie kartki z pozdrowieniami lub życzeniami zaproszenia, smsa lub krótkiego listu/e-maila.

Zadania sprawdzające kompetencję gramatyczno-leksykalną, na przykład:

- zadania wielokrotnego wyboru (multiple-choice);
- teksty z lukami;
- transformacja.

Magnet 1, Materiały dla nauczyciela, Testy

MAGNET 1 TEST LEKTION 7

WERSJA A

Imię: _____
Klasa: _____

Nazwisko: _____

Słownictwo

1 Wymień po dwa przykłady do każdego zdania. Napisz słowa wraz z rodzajnikami. _____ / 8

1. Das trinke ich zum Frühstück: _____
2. Das esse ich zum Frühstück: _____
3. Das esse ich am Abend: _____
4. Das gibt es im Fastfood-Restaurant: _____

Gramatyka

2 Ułóż zdania tak, jak w przykładzie. _____ / 4

Fisch	Fleisch
Pizza	Nudeln
Salat	Kartoffeln
Wurst	Käse
Apfelkuchen	Schokolade

Ich mag keinen Fisch, ich esse lieber Fleisch.

3 Co kto je i pije na obiad? Ułóż cztery zdania. _____ / 4

	trinkt	ich		Bratwurst.
	esse	Herr Meier	einen	Mineralwasser.
Mittags	trinken	meine Eltern	eine	Pizza.
	isst	wir	ein	Cola.
	essen	Tina und Eva		Salat.
	trinke	meine Oma		Hamburger.

© Wydawnictwo LektorKlett

4 Uzupełnij zdania odpowiednio odmienionymi czasownikami. _____ / 4

1. Was _____ (essen) du in der Pause?
2. Peter _____ (nehmen) eine Currywurst.
3. Ich habe keinen Hunger. Ich _____ (essen) nichts.
4. _____ (mögen) du Fisch? Nein, ich _____ (mögen) keinen Fisch.
5. Wir _____ (nehmen) eine Cola und ein Stück Pizza.
6. Meine Schwester _____ (mögen) Apfelkuchen.
7. Mein Bruder _____ (essen) ein Schinkenbrot.

Kommunikacja

5 Odpowiedz na pytania. _____ / 4

1. Was ist dein Lieblingsessen? _____
2. Was isst und trinkst du zum Frühstück? _____
3. Was isst du in der Pause? _____
4. Was magst du nicht gern? _____

6 Ułóż fragmenty dialogu we właściwej kolejności. _____ / 6

- ☐ Nein, ich mag lieber Mineralwasser.
☐ Ich auch. Was nimmst du?
☐ Ich nehme auch eine Pizza, die schmeckt gut hier. Ich nehme auch ein Getränk, aber was?
☐ Apfelsaft ist gesund.
☐ Ich habe Hunger.
☐ Okay, dann nehmen wir zweimal Pizza, einen Apfelsaftsft und ein Mineralwasser.
☐ Ich weiß nicht, vielleicht eine Pizza. Und du?

Słownictwo	8
Gramatyka	12
Kommunikacja	10
Razem	30

© Wydawnictwo LektorKlett

Zadania wspomagające bieżącą kontrolę postępów ucznia dyslektycznego

Magnet 1, Materiały dla nauczyciela, Ćwiczenia dla uczniów dyslektycznych

Magnet 1 Lektion 3 Wir gehören auch zur Familie

3. Verbinde die Silben zu 8 Tiernamen. Schreib dann die Wörter in den Farben auf, die den Farben der Artikel entsprechen: **der = blau**, **die = rot**, **das = grün**.

Polącz sylaby, układając 8 nazw zwierząt. Następnie zapisz słowa w kolorach odpowiadających kolorom rodzajników: **der = niebieski**, **die = czerwony**, **das = zielony**.

Ka	Ham	Gold	Ka	chen	rien	
Hund	tze	nin	vo	Pferd	Schild	na
krö	fisch	ster	gel	te	Ka	

1. pies _____
2. złota rybka _____
3. kot _____
4. chomik _____
5. królik _____
6. koń _____
7. żółw _____
8. kanarek _____

7.4. Ocena

Ocenianie, to niezwykle trudna i skomplikowana powinność nauczyciela, która powinna spełniać trzy podstawowe funkcje:

- klasyfikacyjną;
- diagnostyczną;
- kształtującą.

Ocena klasyfikacyjna jest wyrażona umówionym symbolem i służy zróżnicowaniu oraz uporządkowaniu wyników uczniów zgodnie z pewną skalą.

Ocena diagnostyczna ma za zadanie wspieranie szkolnej kariery ucznia, monitorowanie jego postępów i określenie indywidualnych potrzeb. W nowoczesnym nauczaniu, którego jednym z głównych celów jest nauczanie samodzielności, wzrasta rola funkcji diagnostycznej oceny. Diagnoza wiedzy i umiejętności ucznia, aby była skuteczna, powinna odbywać się w miarę systematycznie. Ponieważ zadanie to jest bardzo trudne, szczególnie w sytuacji, gdy nauczyciel uczy wiele klas, wskazane jest stosowanie odpowiednich formularzy lub kart obserwacji uczniów. Karty obserwacji to nie tylko narzędzie, które zbliży naszą ocenę końcową do najbardziej obiektywnej, może być także dokumentem pomocniczym do rozmów z rodzicami a także z samym uczniem.

Pomocne w prawidłowym przebiegu procesu edukacji jest **ocenianie kształtujące**, które polega na pozyskiwaniu przez nauczyciela i ucznia w trakcie nauczania informacji, które pozwolą rozpoznać, jak przebiega proces uczenia się. Informacje powinny odnosić się do kolejnych etapów nauki ucznia i wskazywać mu dalszą drogę uczenia się. Daje to nauczycielowi możliwość modyfikowania procesu nauczania, a uczniowi informację zwrotną pomagającą mu się uczyć.

Zgodnie z założeniami nowej podstawy programowej ocenianie kształtujące jest nieodzownym elementem pracy nauczyciela w zakresie realizacji celów wychowawczych. Kształtowanie właściwych postaw u uczniów wymaga stosowania rzetelnej, podawanej z wyczuciem, informacji zwrotnej.

Podstawą sprawiedliwego systemu oceniania są jasne kryteria oceny, które w warunkach szkolny powinny być dostosowane do *Wewnątrzszkolnego i Przedmiotowego Systemu Oceniania*. Na początku każdego roku szkolnego nauczyciel informuje uczniów i ich rodziców o wymaganiach edukacyjnych wynikających z założeń podstawy programowej i realizowanego przez siebie programu nauczania oraz o sposobach sprawdzania i oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów.

7.5. Elementy podlegające ocenie

W praktyce szkolnej ocenianiu podlegają następujące elementy:

- test standaryzowany;
- sprawdzian nauczycielski dotyczący poszczególnych sprawności językowych (słuchania, mówienia, czytania, pisanie) – szczególnie w zakresie sprawdzania umiejętności komunikatywnych, zagadnień gramatyczno-leksykalnych;
- krótka wypowiedź ustna (np. odpowiedzi na pytania, reakcja w sytuacjach codziennych, krótki opis obrazka, krótka prezentacja);
- krótka wypowiedź pisemna (np. notatka, SMS, e-mail);
- projekty językowe;
- aktywność na zajęciach;
- zadania domowe.

Oprócz aspektów typowo językowych, ocenianie powinno obejmować również:

- wysiłek włożony przez ucznia przy wykonywaniu danego zadania;
- zaangażowanie ucznia w pracę na lekcji;
- gotowość do podejmowania dodatkowych zadań (np. udział w konkursach, projektach europejskich);
- umiejętność pracy w grupie.

Wszystkie wymienione elementy służą ocenianiu uczniów bez względu na ich możliwości intelektualne, jednak w przypadku konieczności ustalenia oceny semestralnej lub końcowej dla ucznia z trudnościami w nauce zaleca się uwzględnienie następujących czynników:

- wysiłek włożony przez ucznia w przygotowywanie się do lekcji i wykonywanie zadań (np. dodatkowa praca własna z podręcznikiem lub programem komputerowym);
- gotowość do wykonywania dodatkowych ćwiczeń lub uczęszczania na dodatkowe konsultacje;
- postępy ucznia mierzone indywidualnie, a nie na tle zespołu klasowego: porównanie stanu wyjściowego z efektem końcowym.

Przy ocenianiu testów bieżących i okresowych prac kontrolnych proponuje się uwzględnienie poniższej skali:

100% - 89% - bdb

88 % - 73% - db

72% - 57% - dst

56% - 41% - dop

40% - 0 % - ndst

Ocena celująca nie jest z reguły związana z pojedynczym sprawdzianem i powinna dotyczyć szczególnych osiągnięć ucznia.

8. Materiały dydaktyczne zalecane do wykorzystanie przy realizacji niniejszego programu

- Podręczniki i zeszyty ćwiczeń serii *Magnet smart 1-2* oraz *Magnet 1-2*
- Materiały dla nauczyciela (wskazówki do lekcji, odpowiedzi, transkrypcja, propozycje dodatkowych ćwiczeń)
- Kompleksowa dokumentacja szkolna (rozkłady, rozkłady do dziennika elektronicznego Librus, plany wynikowe, program nauczania i wiele innych)
- Edudiagnoza – diagnostyczne testy po pierwszym semestrze i na koniec roku szkolnego,
- Testy i kartkówki w wersji A i B
- Przewodnik do pracy z uczniem dyslektycznym (wskazówki i porady, jak realizować dane typy zadań w pracy z uczniem dyslektycznym)
- Zadania dla uczniów dyslektycznych
- Filmy do kursu Magnet smart na www.chmura.klett.pl
- Repetytorium gramatyczne
- Repetytorium leksykalne
- Słowniki serii PONS
- Aplikacje internetowe

Bibliografia

- Arends R.I., *Uczymy się nauczać*, WSiP, Warszawa 1994
- Arnold E., *Jetzt verstehe ich das! Bessere Lernerfolge durch Förderung der verschiedenen Lerntypen*, Verlag an der Ruhr, 2000
- Brejnak W., *Dysleksja*, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2003
- Classroom-Management für Lehrer und für Schüler*, Themenheft PÄDAGOGIK H. 2/2009
- Covington M. V., Manheim Teel K., *Motywacja do nauki*, GWP, 2004
- Dylak S., *Wprowadzenie do konstruowania szkolnych programów nauczania*, Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 2000
- Europejski System Opisu Kształcenia Językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie*, CODN, 2003
- Europejskie Portfolio Językowe dla uczniów 10-15*, CODN, 2004
- Frick R., Mosimann W., *Lernen ist lernbar. Eine Anleitung zur Arbeits-und Lerntechniken*, Sauerländer AG. Aargau 1994
- Geoff P., *NOWOCZESNE NAUCZANIE Praktyczne wskazówki i techniki dla nauczycieli, wykładowców i szkoleniowców*, GWP, 2010
- King. G., *Umiejętności terapeutyczne nauczyciela*, GWP, 2003
- Klippert H., *Kommunikationstraining*, Beltz Verlag 2006
- Komorowska H., *Metodyka nauczania języków obcych*, Wydawnictwo Fraszka Edukacyjna, 2005
- Komorowska H., *Programy nauczania w kształceniu ogólnym i w kształceniu językowym*, Wydawnictwo Fraszka Edukacyjna, 2005
- Komorowska H., *Sprawdzanie umiejętności w nauce języka obcego. Kontrola – Ocena -Testowanie*, Wydawnictwo Fraszka Edukacyjna, 2005
- Kopaczyńska I., *Ocenianie wspierające rozwój ucznia*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2004
- Neuner G., Krüger M., Grewer U., *Übungstypologie zum kommunikativen Deutschunterricht*, Langenscheidt, Berlin und München 1995
- Neuner G. Hufeisen B., Kursisa A., Marx N., Koithan U., Erlenwein S., *Deutsch als zweite Fremdsprache*, Fernstudieneinheit 26, Langenscheidt, 2009

Akty prawne

- Ustawa z 14 grudnia 2016 r. *Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe*, Dz.U. z 2017 r. poz. 60
- Ustawa z 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe*, Dz.U. z 2017 r. poz. 59
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej Dz.U. z 2017 r. poz. 356
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie standardów kształcenia nauczycieli
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 marca 2017 r. w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego podręczników Dz. U. poz. 481